

ÚJ

KÖZNEVELÉS

2018. MÁJUS–JÚNIUS | 74. ÉVF. 5–6. SZÁM | 1200 Ft

CÉLOK ÉS
EREDMÉNYEK

2018/07/5-8./VÁC

WWW.V4FEST.EU

VéNégy
FESZTIVÁL ÉS
SZÍNHÁZI TALÁLKOZÓ

VéNégy

FESZTIVÁL ÉS SZÍNHÁZI TALÁLKOZÓ

Idén hatodik alkalommal kerül megrendezésre a VéNégy Fesztivál és Színházi Találkozó a váci Duna-parton július 5-8. között.

Emberléptékű is, de a programkínálata igazán pompás, közel van Budapesthez, de elég távol ahhoz, hogy azt érezzük, kimozdultunk, zene is van, színház is van, DJ-k szettjeire táncolhatunk, vízparton ejtőzhetünk – szóval nem túlzás azt állítani, a váci VéNégy a fesztiválkínálat egyik legcsábítóbb ajánlata.

A VéNégy mindazoknak szól, akiknek a legnagyobb fesztiválok talán már túl nagyok, de azért szívesen megnézik a legjobb hazai és V4 országokból érkező koncertzenekarokat, akik szívesen ejtőznek és fürdőznek árnyas vízparton – képzeljük el, mintha felvinnénk Vácra a Római-partot-, akik vevők a kortárs színházi kultúrára is, szívesen megnéznék nem csak hazai, de lengyel, cseh vagy szlovák társulatokat is, s akik aztán este és éjszaka szívesen táncolnak DJ-k zenéire. És persze azoknak, akik imádják a Dunakanyart, köztük azoknak a budapestieknek, akik szívesen mozdulnak ki a fővárosból és annak agglomerációjából, de örülnek, ha négy nap zenés-bulizós, kultúrával teli vakációért nem kell messzire utazni.

Nyári méltánytalanság

Szöveg: **Balatoni Kinga Cecília** főszerkesztő

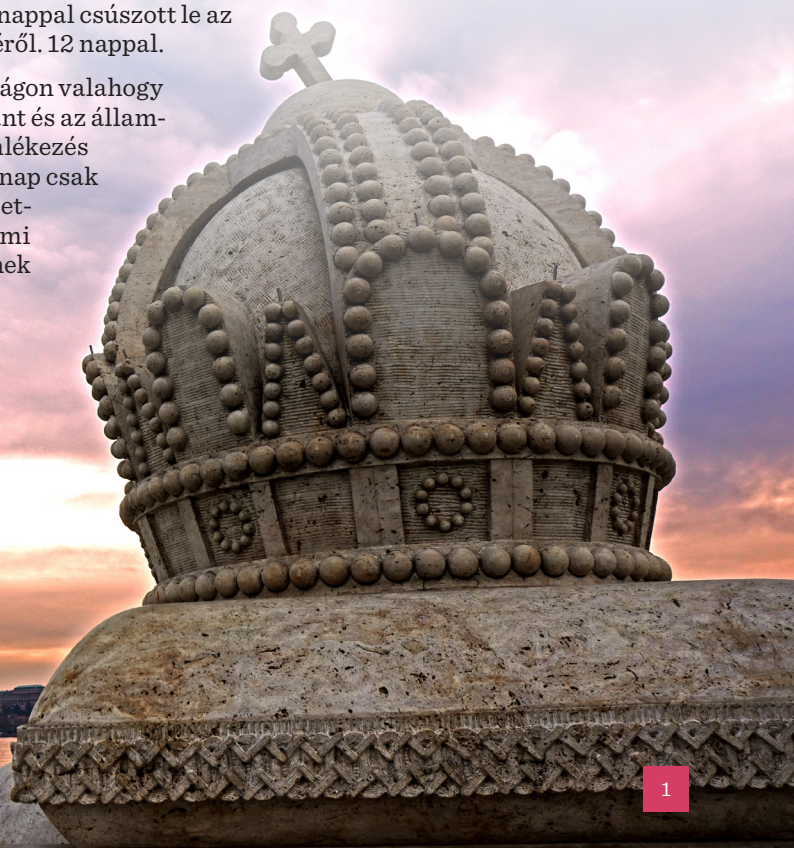
Vége a tanévnek, vége az iskolai közösségben eltöltött kilenc és fél hónapnak. Amit ez alatt az idő alatt meg lehetett tanítani, azt a pedagógusok megtanították. Tanórák, szakkörök, különórák és korrepetálások alkalmával adták át tudásuk legjavát, de még az ünnepek alkalmával is oktattak, neveltek.

A tanév időszakát rengeteg ünnep szövi át, és legyen az nemzeti, állami vagy egyházi ünnep, hősei, alakjai, jelszavai, jelképei, képi és hangemlékei akarva-akaratlanul belénk ivódnak. Az aradi vértanúk névsora (október 6.), az 1956-os forradalom krónikája (október 23.), a kommunista diktatúrák áldozatainak száma (február 25.), a márciusi ifjak követelése (március 15.) és a holokauszt áldozatainak szenvedései (április 16.). *Batthyány, Kossuth, Deák, Petőfi, Jókai, Nagy Imre*. Mindezekre az eseményekre, személyekre egy csöndes megemlékezés vagy egy látványosabb iskolai ünnepség keretében emlékezünk, újra és újra felelevenítve szerepüket a magyar történelem és nemzeti létállapotunk alakulásában. Iskoláinkat és pedagógusainkat illeti köszönet, hogy megőriztük őket emlékezetünkben.

Mindeközben olyan ünnepnapok haladnak el mellettünk, s talán szólítanak meg bennünket, mint a magyar dráma (szeptember 21.), a magyar tudomány (november 3.), a magyar kultúra (január 22.), a magyar költészet (április 11.), a magyar sport (május 2.) vagy a nemzeti összetartozás napja (június 4.). *Madách, Kölcsey, Erkel, Széchenyi, József Attila*. Ők is mind magyar nemzeti tudatunk részei, évről évre bevésődnek a tudatunkba.

De nem hiányzik-e valaki és valami? Nem érezzük-e úgy, hogy valaki és valami méltánytalanul háttérbe szorul, csak azért, mert nyár van? Pedig ott van ő és az általa létrehozott állam. Ott van *I. (Szent) István király* és az általa felépített keresztény magyar állam. Az előbb említett hősöknek nem lett volna miért küzdeniük, életüket adniuk, ha ez az ember ezt az államot meg nem alapítja. Államalapításunk és Szent István király ünnepe augusztus 20., mely nap ma már inkább jelenti a légi parádés-tűzijátékos-országgyűlés nyárbúcsúztatót, az idősek által hangoztatott „holnaptól jön a rossz idő” népi-meteorológiai előrejelzését és az iskolások számára fenntartott „most már meg kell venni a tanszercsomagot” keserű, sürgető figyelemfelhívását. Ha belegondolunk, csupán 12 nappal csúszott le az iskolai ünnepek lehetőségéről. 12 nappal.

Ha úgy gondolják, hogy vigaszágon valahogy mégis bejuttatnák Szent Istvánt és az államalapítás ünnepét az iskolai emlékezés színpadára, hogy egy tanítási nap csak róla szóljon, tegyék meg! És esetleg kérdezzék meg diákjaikat, mi köze van 1038. augusztus 15-nek 1978. január 6-hoz.

Új Köznevelés magazin

Alapító: Emberi Erőforrások Minisztériuma
Kiadó: Eszterházy Károly Egyetem Oktatókutatató és Fejlesztő Intézet (EKE OFI)
Felelős kiadó: Dr. Liptai Kálmán, az Eszterházy Károly Egyetem rektora
Felelős szerkesztő: Kamp Alfréd, az EKE OFI tankönyvkiadási igazgatója

Főszerkesztő: Balatoni Kinga Cecília
Szerkesztőbizottsági tagok: Aczél Petra elnök, Gloviczki Zoltán, Ötvös Zoltán
Tanácsadó testület: Bagdy Emőke, Gáspár Mihály, Lányi András, Lévai Balázs
Szerkesztő: Indri Dániel
Olvasószerkesztő: Földes Zsuzsanna
Tördelőszerkesztő: Pattantyus Gergely

Az Új Köznevelés lapszámait minden iskola egy példányban ingyenesen megkapja. További példányszámok, illetve egyéb megrendelés esetén egy lapszám ára 600 Ft.

Előfizetés/megrendelés: kiado@ofi.hu
Hirdetés: kozneveles@ofi.hu

Cikkeket az alábbi e-mail-címre várunk: kozneveles@ofi.hu (Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza. Meg nem rendelt cikkekért nem áll módunkban honoráriumot fizetni.)

SZERKESZTŐSÉG:

Cím: 1074 Budapest, Rákóczi út 70.
Levelezési cím: EKE OFI, 1581 Budapest, Pf. 14.
E-mail: kozneveles@ofi.hu
Honlap: folyoiratok.ofi.hu/uj-kozneveles

Layout-tervek: Salt Communications Kft.
Címoldal: EpicStockMedia/Shutterstock.com
Fotók: Shutterstock.com

ISSN 2064-0625

Terjedelem: 3,25 ív
Készült: 5000 példányban

Tartalom

BEKÖSZÖNTŐ

- 1 Balatoni Kinga Cecília: Nyári méltánytalanság

AKTUÁLIS

- 3 Dr. Kásler Miklós: Pedagógusnapra köszöntő
- 5 Az EMMI új államtitkárai

OKTATÁS-NEVELÉS

- 6 Óvodapedagógia: Csak még egy falatot?
- 8 Gyógypedagógia: Integrált nevelés a jogszabályok tükrében
- 12 Közös a profilunk: Retorika a középiskolákban
- 16 Irodalommozaik – Diákok a költészet napjáról
- 18 Nyári könyvajánló
- 22 Vélemény
Aczél Petra: Édes, fényes
Balázs Géza: Nyári választások
- 24 Duális képzés – Hallgatói, oktatói és vállalati szempontból

A HÓNAP TÉMÁJA: CÉLOK ÉS EREDMÉNYEK

- 29 Bevezető
- 30 Érettség és vizsga – Interjú dr. Gloviczki Zoltánnal
- 33 Beszámoló az eTwinning és az ENABLE programról
- 34 Motiváció és reális célok – Beszélgetés Brassói Sándorral, az Oktatási Hivatal köznevelési elnökhelyettesével

A MI VILÁGUNK

- 38 **Osztályfőnöki óra:** Észrevenni? Elfordulni?
- 41 Pályázatok
- 42 A 28. Szegedi Rajzpedagógus-tárlat margójára
- 44 Évfordulók
- 46 Iránytű

Köszöntő

Tisztelt Pedagógustársaim! Hölgyeim és Uraim!

Az Emberi Erőforrások Minisztériuma tevékenységének fókusza az ember. Célunk az, hogy a világ egyik legműveltebb, legértékesebb nemzetének tartsuk meg a magyart. A cél elérésének módja az idők rostáján fennmaradt értékek, a nemzeti identitás, a hit és a szeretet megtartása és erősítése. A célok megvalósításának felszentelt papjai Önök, pedagógusok. Az oktatás és nevelés az emberhez méltó élet minőségét határozza meg. Befolyásolja az egyén, a család, a közösség és a nemzet szemléletét, kultúráját, tudományos helyét a világban.

Mi a klasszikus értékekre, a magyar hagyományokra épülő, korszerű és magas szintű oktatási rendszert akarunk támogatni az óvodától az egyetemi diplomáig. Olyan értékorientált embereket szeretnénk a szárnyaikra bocsátani, akik képesek megfelelni a változó korok kihívásainak. Ők képesek szép családokat, közösségeket és múltjához méltó nemzetet alkotni.

A pedagógus tanítványainak példaképe, aki életével, emberségével, példamutatással, ismereteivel ápolja és gondozza az ifjúság világra csodálkozó, eszmélő elméjét. Ő van a kegyelmi lehetőség birtokában, hogy átadja az értékeket, hogy közvetítse hagyományainkat, az emberséget, a viselkedésmintáit, az életről alkotott véleményét, tudását, amit egy személyben képvisel. Ő építi identitásunk pilléreit, hogy legyen biztos háttérünk, ha nehézségekbe ütközünk. Csak így tudunk építeni régi kövekből új hazát. Korszerű, versenyképes hazát olyan családokból, emberekből, akik alkotásra képesek. Hiszen minden munka az emberi alkotás valamelyik megnyilvánulási formája.

A pedagógus nevel. Arra nevel, hogy az ember legyen ember minden körülményben, adja meg a másik embernek a tiszteletet, sőt, ami azon túl van, a méltányosságot. Arra nevel, hogy *méltó* emberi életet élhessünk, *emberhez méltó* életet élhessünk. Útmutatást ad a hagyományon, a tudáson, a tudományon és a tapasztalatain keresztül, ami segít az élet különböző területein való boldogulásban.

A tanár felelősségteljesen fedezi fel és segíti kibontani a tehetséget, amely a gyermekekben lakozik, és amely mindenkinben lakozik, de mindenkinben más és más. A különböző értékek együttesen fogják Magyarország létét és kincseit fenntartani és gyarapítani.

A pedagógus megtanítja a tanítványát dolgozni. Pontosan és hatékonyan, elkötelezetten és megbízhatóan, teljes erőbedobással, de örömmel és jókedvvel.

A tanár közösséget is épít, amelyben mindenkinek helye van. Amelyben a gyermekek, az emberek figyelnek egymásra, s amelyben mindenki számíthat a másikra, mert minden magyar felelős minden magyarért.

Iskola nincs közösség nélkül. Platón, Arisztotelész akadémiaja, Lükéionja, a keresztény gondolatból fakadó universitas, amely Bolognából indult a 12. században, s még ugyanabban a században szétterült Itáliában, a következő században Párizsban, Cambridge-ben, Oxfordban, majd a 14. században a Német-római Birodalom után elérte Közép-Európát, átfonta, átszötte Bécs, Krakkó, Prága és Pécs. Ezeket az universitasokat a közösség és a rendkívül igényes szellemi munka tartotta egybe. Ebből a szellemiségből, ebből a törekvésekből fejlődött ki az európai iskolarendszer és az európai tudomány. A megszerzett tudás, a termékeny munkaképesség mellett a közösséghez való tartozás a legfontosabb értékek egyike, amelyet a diák, a család és a nemzet a pedagógusoktól kaphat.

Az iskola közösség. A gyermekek, a szülők és a pedagógusok közös munkájának gyümölcse, ami csak akkor működik jól, csak akkor lehet maradéktalanul sikeres, ha mindenki részt vesz benne, ha mindenki hozzáteszi a saját értékeit.

Az iskolai közösségépítés kemény, de értékes munka, amely szolgálja a nemzetet. Márai azt írja erről a *Füves könyvben*: „Az élet igazi, nagy vállalkozásai legtöbbször nem hőstettek, hanem türelmjátékok.” Sok türelmet kívánok Önöknek ehhez!

Célunk az, hogy erősítsük a közösséget, a klasszikus és a magyar értékeket, a bizalmat, tiszteletet egymás iránt, a szeretet kultúráját a legkisebb óvodától a nagyvárosi intézményekig. A mindenkori kormányzatnak feladata van ebben. Mindenekelőtt a működési keretek, szabályozások és feltételek megteremtése, a pedagógusok törvényi védelme, társadalmi és személyes presztízszük megerősítése. Megtettük a fizetésemelés első lépéseit, és ösztöndíjat adtunk és adunk a pályára elkötelezetten készülők fiataloknak. A növekvő magyar gazdaság lehetőséget ad, hogy évről évre emelkedjenek az anyagi támogatási keretek és a támogatások. Az elmúlt évek alapjaira építkezünk. Példaként megemlítem, hogy 30 százalékkal nőtt a tanárnak jelentkező fiatalok száma.

Önök tanítanak, oktatnak és nevelnek, közösséget építenek, és ezen keresztül egyéni sorsok alakításában működnek közre. Az Önök munkája nagy és jelentős támogatást ad a tanítványaiknak és környezetüknek.

Továbbra is folytatjuk a megkezdett munkát, folytatjuk a párbeszédet. Hívunk mindenkit az oktatás nagy nemzeti kerekasztalához, hogy közösen építhessük a jövőt.

Szeretnék Önöknek köszönetet mondani ezen a mai napon mindazért, amit gyermekeinkért, unokáinkért, az egész nemzetért és Európáért tettek. Mély tiszteletem a pedagógusoké, hogy nemzetünket gyarapítják, és mindennapi fáradhatatlan munkájukkal hosszú távú építkezéseinket segítik. Együtt képveljük tehát mindnyájan az értékeket és a nemzetet.

Végezetül nagyrabecsülésemet és köszönetemet szeretném megismételni: köszönöm!

Budapest, 2018. június

Dr. Kásler Miklós

az emberi erőforrások minisztere

Bemutatta államtitkárait az emberi erőforrások minisztere

Május 28-án bemutatta új államtitkárait az emberi erőforrások minisztere. Kásler Miklós azt mondta, az államtitkárokat úgy válogatta össze, hogy felkészült, tehetséges emberek kerüljenek az egyes ágazatok élére, akikkel szellemileg azonosulni tud, és ők is vele. Ha csoportmunkában gondolkodnak, nincsenek egymástól elkülönülő területek. Alapvető kormánycél, hogy a nemzet fennmaradjon, gyarapodjon anyagiakban és szellemiekben, hogy a demográfiai krízisből a felemelkedés útjára lépjen, és minél több magyar kisgyermek szülessen.

A tárca tagjai:

Rétvári Bence
parlamenti államtitkár

Dr. Latorcai Csaba János
közigazgatási államtitkár

Novák Katalin
család- és ifjúságügyért felelős államtitkár

Dr. Nagy Anikó
egészségügyért felelős államtitkár

Dr. Vitályos Eszter
európai uniós fejlesztéspolitikáért felelős államtitkár

Fekete Péter
kultúráért felelős államtitkár

Dr. Pacsai-Tomassich Orsolya
nemzetközi ügyekért felelős államtitkár

Dr. Bódis József
oktatásért felelős államtitkár

Dr. Szabó Tünde
sportért felelős államtitkár

Fülöp Attila
szociális ügyekért felelős államtitkár

Szöveg:
Szódy Judit

Csak még egy falatot?

Kérdések az óvodai ebédlőasztal körül

Túl keveset vagy túl sokat eszik, malackodik evés közben, válogat, vagy egyáltalán nem fogadja el az ételt... Egy óvodai csoportban szinte biztosan akad legalább egy gyerek, aki miatt nem egyszerű az ebéldő.

Az evés sokkal több, mint táplálékbevitel. A szülő-gyerek kapcsolatban már az első pillanatokban kiderül, mennyire fontos, milyen hangsúlyokat kap a baba táplálása, esetleg milyen terheket hordoznak a szülők az evés, etetés kapcsán. Az evés vagy éppen a nem evés lehet örömforrás, de alkalmas a szorongás csökkentésére, a büntudat elnyomására, a hiányzó érzelmek pótlására is. Lehetőség a figyelemfelhívásra, a lázadásra. És ezért rengeteg bonyolult helyzet és félreértés alakulhat ki körülötte.

Játszmák nélkül

Legjobb, ha a gyerek kezdetől fogva önszabályozó lehet: annyit és akkor eszik, amennyit és amikor akar. Az első félévben optimális igény szerinti szoptatást/etetést lassan, fokozatosan váltja fel a családi szocializációs folyamatban az adott család (napi)rendje szerinti közös étkezés, de emellett megmarad a rugalmasság. Azaz reggeli, ebéd és vacsora idején körbeülnek az asztalt, de ezeken kívül is lehet enni kérni, illetve a főétkezéseknél sem kötelező mindent megenni. Nincsenek játszmák, nincs kunyerálás, gyözködés, alkudozás, és nincs manipuláció. Természetesen fontos kérdés, hogy mit eszik a gyerek. Alapszabály, hogy már a boltban eldől, hogy egészséges ételek kerülnek-e az asztalra, és az is, hogy lesz-e huzavona és édességkunyerálás. Ha a szülő csemegéket halmoz fel olyan édességekből vagy éppen sós csemegékből, amelyekből nem szeretné, hogy egyen a gyerek, szinte biztosan előkészíti a talajt az evés körüli feszültségnek. Különösen akkor, ha a szóban forgó csemegéhez való hozzájutást a szülő hangulata szabályozza: ha jó a kedve, ad, ha el akarja hallgattatni a gyermeket, ad, ha nincs kedve/ideje főzni, vagy bonyolultabb ételt az asztalra varázsolni, ad, ha jutalmazni

akar, ad. De ha éppen úgy jön ki a lépés, akkor nem ad. Az egészséges gyerek ilyen helyzetben elkezd keresni a határait, megpróbálja kipuhatolni, milyen (sokszor extrém) viselkedéssel juthatna a vágyott nyalánksághoz, és ezzel akár el is indulhat a folyamat valamilyen táplálkozási zavar felé.

Nem akarom megkóstolni!

Az egyik leggyakoribb konfliktusforrás a válogatás. Érdekes mindjárt az elején leszögezni, hogy az új ételek megkóstolásának elutasítása (ún. *étel-neofóbia*) bizonyos szintig normális, sőt, evolúciós szempontból életmentő is lehet. Ha egy állat bármit megkóstolna, amit csak talál maga körül, nagy eséllyel elpusztulna, hiszen táplálkozásra alkalmatlan vagy mérgező anyagokat is elfogyasztana. Az új ételféleségekkel szembeni bizalmatlanság ebből az evolúciós örökségből fakad. Azt is fontos tudnunk, hogy gyerekkorban mások az ízpreferenciák, mint felnőttkorban. Közismert, hogy az anyatej édes íze miatt az édes íz alapvetően vonzó, míg a savanyú, de legfőképp a keserű ízt inkább felnőttkorunkban kedveljük meg. Az ember egyszer csak megéri a grapefruit, a tonik vagy a kávé fogyasztására, és megszereti a kovászos uborkát vagy a száraz borokat – de ez általában a felnőtt évekre várható.

Van, aki ösztönösen érzi, hogy milyen ételek árthatnak számára: a *tejcukorérzékenyek* vagy a *fruktózérzékenyek* a szervezetüket megterhelő anyagok fogyasztása utáni rossz közérzetet összeköthetik a számukra káros ételféleségekkel, és ösztönösen elutasítják őket. Nem ritka, hogy a gyümölcsöt vagy tejet elutasító gyerekről kiderül, hogy fruktóz- vagy tejcukor-intolerancia áll a viselkedése hátterében. Bizonyos

ételek elutasításának oka lehet, hogy a fogyasztásukhoz valamilyen kellemetlen élmény kötődik, például, ha a gyerek ételmérgezést kapott valamitől, vagy nagyon megterhelő betegség során fogyasztott egy-egy ételféleséget. Komoly esetben *poszttraumás táplálkozási zavar* is kialakulhat. Ilyenkor mindenképp pszichoterápiára, súlyos esetben orvosi beavatkozásra van szükség, mert bizonyos tápanyagokat vagy szinte minden ételt elutasít a beteg, mondjuk, mert retteg a félrenyeléstől vagy a megfulladástól. Fontos tudni tehát, hogy a válogatosság hátterében állhat nevelési hiba, de betegség vagy trauma is kiválthatja.

Aki mindig falna

A másik véglet sem ritka: egyes gyerekek bármikor és látszólag bármennyit képesek enni. Az evés bizonyos esetekben örömforrás, szorongáscsökkentő, unaloműző is lehet. Általában felnőttekről gondoljuk, hogy bánatukban esznek, hogy valamilyen hiányzó érzelmet próbálnak pótolni a folyamatos vagy kontrollálatlan falatozással. Ugyanez gyerekekre is igaz lehet: az éhségérzet nélküli evés, a folyamatos csipegetés vagy az étel gyors felfalása utalhat pszichés problémára (de testi betegségre is). Depresszió, szorongás, félelem, de hormonális problémák vagy cukorbetegség is állhatnak a háttérben.

Egyénre hangolva

Láttuk, hogy a gyerek (és tudjuk, hogy a felnőtt) evéssel kapcsolatos magatartását sokféle tényező befolyásolja. Fontos tudni, hogy a szülők magukkal hozott mintái és félelmei meghatározók lehetnek a gyerek számára is. Aki szegénységben nőtt fel, amikor minden falatért hálnak kellett lenni, aki háborúban nevelkedett, amikor bármely pillanatban veszélybe kerülhetnek az élelmszerforrások, akit gyerekkorában büntettek az evéssel kapcsolatban, akinek volt anorexiás vagy bulimias epizód az életében, annak az evéshez való viszonya már terhelt, és könnyen lehet, hogy félelmei vagy előítéletei a gyereke születésénél kerülnek ismét előtérbe. Nehéz ebből a dologból kikászálódni, és még nehezebb a következő generációnak együtt élni egy olyan helyzettel, amikor az okok már feledésbe merültek, csak a feszültség érezhető az asztalnál.

A pszichológusok óva intenek mindenféle radikális eljárástól, ami a gyerek rossz evésének megszüntetését célozza. Akár tudatos, akár tudattalan, akár „csak” lelki, akár biológiai okot sejtünk a háttérben, a fegyelmetzés, a büntetés, a tukmálás, a tömés nem alkalmas arra, hogy rendbehozzuk a dolgot. Az óvodai élet során persze bizonyos szabályokat be kell tartanunk, határokat kell szabnunk, és mivel a lehetőségeink korlátozottak, nem foroghat a „rossz evő” gyerek körül a világ. A probléma megoldásába érdemes bevonni a szülőt, a dietetikust, a pszichológust, a gyermekorvost, hogy együtt oldják meg a gyermeket, egyben a családot és az óvodai csoportot is érintő táplálkozási problémát.

Hogyan segítsünk a gyerekeknek?

- Ne tukmáljuk az ételt a gyerekekre, ne erőltessük, csak kínáljuk!
- Tartsunk be bizonyos szabályokat, két főétkezés között csak egészséges falatkákat (alma, répa, buláta stb.) kapjon, ha megéhezik!
- Beszélgessünk vele az evésről, tegyünk fel nyitott kérdéseket!
- Játsszunk evéssel, főzéssel kapcsolatos játékokat!
- Nézegetssünk gyerekeknek íródott szakácskönyvet!
- Ha a gyermek egészségét veszélyeztető mértékű a táplálkozási probléma, jelezzük a szülők mellett a védőnőnek is!

Hogyan segítsünk a szülőknek?

- Ha problémát látunk, vessük fel, beszélgessünk róla!
- Figyeljük meg, hogyan viszonyulnak a gyerekük nehézségeihez, vessük fel, hogy sokféle ok állhat a háttérben!
- Ha nyitottak rá, javasoljuk, hogy gyerekorvos, dietetikus, pszichológus bevonásával keressünk együtt megoldást!
- Biztassuk őket, hogy bízzanak a gyerekekben, ne legyen a családban központi probléma az evés, ne szőljon erről az egész nap!
- Ha felfedezik, hogy ők maguk táplálkozási zavarral küzdenek, javasoljuk szakember felkeresését! Előfordulhat, hogy a családterápia a jó megoldás.

Olvasnivalók

- Ranschburg Jenő: *Pszichológiai rendellenességek gyermekkorban*. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó, 2010.
- Decsi Tamás: *Táplálkozási zavarok gyermekkorban*. Budapest: Medicina, 2005.
- Ugrai-Nagy Tünde: *Manókönyha – Szakácskönyv gyerekeknek*. Budapest: Central Média csoport, 2014.

Integrált nevelés a jogszabályok tükrében

Interjú dr. Kiss Lászlóval, az EMMI szakszolgálati és gyógypedagógiai referensével

Szöveg: **Hudáky Rita**

A gyógypedagógiai iskolák működése hallatán sokaknak a lepusztult épületekben elkülönített gyerekek és tanáraik jutnak az eszébe, akiket hogy ne okozzanak gondot, szétválasztottak ép társaiktól. Környezetünk folyamatos változása kikövetelte a szabályozás korszerűsítését. Az 1985-ös oktatási törvény megszüntette a gyógypedagógiai iskolák diszkriminációját, az 1993-as közoktatási törvény nyitott az integráció felé, az Európai Unióhoz való csatlakozás pedig megteremtette a nemzetközi szintű jogharmonizáció lehetőségét. Az integrációhoz, az inklúzióhoz vezető út hosszú, de elmondhatjuk, hogy egy részét már megtettük. A gyakorlatban számtalan példa mutatja, hogyan lehet a jogszabályok ismeretében érvényesíteni a ránk bízott tanulók érdekeit, segíteni a rászorulókat folyamatos fejlesztését, az intézményi háttér megújulását.

A magyar gyógypedagógia világhírű múltja tekinthet vissza, szerencsések vagyunk, hogy eredményeit sikeresen alkalmazhatjuk napjaink új feladatainak megoldásában, a változásokhoz való alkalmazkodásban is. Ahhoz, hogy minőségi pedagógiai munka, egyénre szabott oktatás folyjon egy intézményben, nemcsak a tanítási módszereket kell ismerni, hanem a kapcsolódó jogszabályokat is.

A következő interjúban ebben lesz segítségünkre **dr. Kiss László** szakszolgálati és gyógypedagógiai referens, az Emberi Erőforrások Minisztériuma Köznevelés-igazgatási Főosztályának munkatársa, aki közérthetően mutatja be, hogyan változott a köznevelési intézményrendszer napjainkra, hogyan alkalmazkodunk az uniós szabályokhoz, és milyen speciális segítségre számíthatnak a tanulók.

Rovatvezető:

**Remeczné
Komár Gabriella**

gyógypedagógus,
logopédus,
tankönyvszerkesztő

hogy integrált vagy szegregált ellátást kap) jár a meghatározott óraszámban történő fejlesztés. A köznevelési törvény egy látszólag bonyolult számítási rendszerrel határozza meg, hogy az érintett tanulók számától függően évfolyamonként és területenként hány óra jár egy-egy intézménynek. Ezek az órák a gyógypedagógus és a tantestület döntése alapján használhatók a jogosult gyerekek tehetséggondozására vagy egyéb tevékenységeinek támogatására, de nem lehet átcsoportosítani a rehabilitációs foglalkozások óráit más tanulói csoportokra. A pedagógusok munkáját segítő körülmény, hogy az SNI-típustól függően egy-egy érintett tanuló két vagy három gyereknek számít az osztálylétszám tekintetében. A valóságos létszám így eltérhet a jogszabályi szempontból figyelembe vett létszámtól.

A jogszabály az intézményi feltételeket is előírja, tételesen fel vannak sorolva azok az esetek, amikor kötelező a gyógypedagógus vagy a konduktor alkalmazása. A jelenleg létező valamennyi SNI-területre külön gyógypedagógiai szakirányon képzik a szakembereket, mozgásszervi fogyatékoságok esetén konduktorokat.

A rehabilitációs, rehabilitációs foglalkozások megtartásához kötelező a gyógypedagógusok, illetve konduktorok alkalmazása, akár úgy, hogy a foglalkoztató maga az integráló intézmény, akár úgy, hogy az Egységes Gyógypedagógiai Intézménytől jön utazó gyógypedagógus, utazó konduktor. A működési rendelet az eszközlístáról is rendelkezik, amit az intézménynek be kell szereznie a foglalkozásokhoz, és amit természetesen a kapacitás függvényében bővíteni is lehet.

– Milyen külön előírások szabályozzák az SNI tanulók képzésének tartalmát?

– Speciális tantervek és kerettantervek csak az értelmi fogyatékos diákok számára készültek, ettől eltekintve egyéb speciális közismereti kerettantervek nincsenek. Más SNI-területek esetében a kerettanterveket a 32/2012. (X. 8.) EMMI rendeletben rögzített, a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve (a továbbiakban: *Irányelv*)

segítségével kell hozzáigazítani az SNI tanulók sajátos nevelési igényeihez. Az egyéb segédanyagok viszont más SNI-képzések esetében is fontosak. Az *Irányelv* egy igen terjedelmes, az óvodai és iskolai ellátást egyaránt felölelő szöveg (tulajdonképpen egy jogszabály és egy szakmai módszertani útmutató sajátos hibridje), amely a különböző SNI-típusokra vonatkozóan külön-külön leírja a speciálisan fejlesztendő területeket és a lehetséges eltéréseket a Nemzeti alaptantervtől vagy a kerettantervtől. Az *Irányelv* tehát nem egy specifikált tanterv, hanem a közös, mindenkire érvényes tantervhez viszonyítva fejt ki az intézmény és a pedagógus mozgásterét.

A szakképzés terén még differenciáltabb a szabályozás, ugyanis egyes SNI-területekhez külön adaptált szakképzési területek is tartozhatnak. A jelenleg a szakképzésben szerezhető szakképesítések és részsakképesítések száma: 767, ebből a célzottan valamely fogyatékosági területre adaptált szakképesítések és részsakképesítések száma: 188. Ez persze egyáltalán nem zárja ki, hogy egy SNI tanuló a reguláris szakképzésben vegyen részt.

- A BTM kategóriába tartozó tanulók kedvezményei valóban kikerülnek a rendszerből?

- A BTM (beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségek) egy speciális, csak Magyarországon létező kategória, ami a problémamentes és az SNI kategória közötti tartományt fedi le, s amelyen belül nem beszélhetünk fogyatékoságról. A csoport a reguláris övezetbe tartozik. A jogszabályi környezet – legalábbis a közoktatásban – eddig szinte teljesen azonos volt a kettő esetében. A felsőoktatásban eddig is csak az SNI diákok kaptak kedvezményeket.

A BTM esetében először is arra a kérdésre kell válaszolni, hogy minek tekintjük. Olyan problémának-e, ami akadályozni fogja az érintettet a társadalmi szerepvállalásban, vagy nem olyanok?

A BTM-mel kapcsolatos változások kifutó rendszerűek. 2018 után a bizottságok nem adhatnak ki új felmentéseket a tantárgyi értékelés alól. (A korábban megkapott felmentések végigfuttathatók a diák iskolai pályafutásán.) Az összes többi kedvezményt (hosszabb vizsgaidőt, segédeszköz-használatot, fejlesztő foglalkozást, a szóbeli és írásbeli vizsga egymással való kiválthatóságát) továbbra is megkaphatják a BTM kategóriába sorolt gyerekek. A fejlesztő foglalkozást tartó pedagógusnak nem kötelező gyógypedagógusi végzettséggel rendelkeznie, de BTM-re irányuló szakképesítéssel igen. A törvény megszavazása azért válthatott ki felzúdulást, mert nem voltak egyértelműek a fogalmak, összemósított az SNI és a BTM kategóriája.

- Hogyan illeszkedik a magyar integrált nevelési struktúra a nemzetközi irányelvekhez és szakmai útmutatásokhoz?

- Az európai uniós előírások viszonylag szűkszavú direktívákban és irányelvekben fogalmazzák meg az elvárásokat, és a tagállamokra bízzák a szabályozás részletes kifejtését, hangolását. Mindamellert nagyjából ugyanazok a fő elvek az Unióban, mint az ENSZ fogyatékoságügyi egyezményében, és mi is ezeket próbáljuk leképezni a saját nemzeti stratégiánkban. Az Európai Unió iránymutatása korai felismerésre és diagnosztikára, az inkluzív nevelésre, a minőségi pedagógiai szakszolgálatok minél szélesebb hozzáférhetőségére, az élethosszig tartó tanulás támogatására és a pályaválasztási tanácsadás presztízsének erősítésére helyezi a hangsúlyt.

Az Európai Uniónak nincs specifikált fogyatékosági ügynöksége, hanem egy olyan, az Uniótól független nemzetközi szervezet (European Agency for Special Needs and Inclusive Education) foglalkozik az európai oktatási fogyatékoságügyi kérdésekkel, amelynek 2006 óta mi is tagjai vagyunk. Az ügynökség közgyűléseibe minden tag két képviselőt delegál, egy kormányzati és egy szakmai képviselőt (Magyarországot az EMMI és az ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar képviseli egy-egy küldöttel).

Az európai gyakorlatnak megfelelően a magyar pedagógiai szakszolgálatok intézményrendszere az utóbbi időben gyökeresen átalakult. Ennek köszönhetően a kiegészítő támogató tevékenységek (a szakértői tevékenységek, így a diagnosztika és a nevelési tanácsadás, valamint a logopédiai és a konduktori ellátás, a továbbtanulási pályaválasztási tanácsadás, a gyógytestnevelés, az óvodai és az iskolapszichológia koordinációja és végül a kiemelten tehetséges tanulók gondozása) ma már nemcsak a sajátos nevelési igényű gyerekek számára biztosítottak, hanem minden tanuló számára, akinek szüksége lehet rá.

Retorika a középiskolákban

Nincsen könnyű dolga annak, aki a retorika definiálására vállalkozik. Az ezerarcú tudományág ugyanis 2500 éve tanít, vezet és gyönyörködtet bennünket, ránk hagyva Arisztotelész bölcsességét, Cicero erejét, Quintilianus tehetségét és egyúttal a lehetőséget az értelmezésre, elmélyülésre, meggyőzésre és hatásgyakorlásra. Az évszázadok során azonban, a történelmi változásokkal párhuzamosan a retorika meghatározásai és funkciói is módosultak: neveztek már művészetnek, később pedig a prédikáció és az oktatás eszközeként tekintettek rá. A középkorban a logika és a grammatika mellett a három szabad művészet egyikeként említették, mára pedig nem pusztán a beszédre és szövegre érvényes diszciplínának, hanem a képek, hangok, terek esetében is érvényes művészetnek, mesterségnek, üzenetnek és gyakorlatnak tartjuk.

A retorika szerepe az oktatásban

Hazánkban a retorika és érveléstechnika tantárgyakkal főként a felsőoktatásban találkozhatunk, csak néhány hazai intézményben jelenik meg középiskolai szinten is. Az azonban egyértelmű, hogy a diákok számára hasznos lenne, ha minél korábban megismerkednének e tudományággal, amely nem pusztán az önkifejezést és az önálló véleménynyilvánítást segítené elő, hanem támogatná a más véleményekkel kapcsolatos megértés, elfogadás és az esetleges építő jellegű kritika kialakítását is. Hozzájárulna emellett a racionális döntéshozatal fejlesztéséhez, valamint az autonómia és a saját értékrend kialakításához, amelyre tinédzserkorban kiemelkedően nagy szükség van, és amelyre az iskola éppen olyan nagy hatással van, mint a család vagy a baráti kör. A retorika oktatása azonban nem csak a fenti tényezők kialakulásában játszik nagy szerepet. Elősegítheti ugyanis a diákok közösségi és tanulmányi életben való aktív részvételét is, vagyis a felszólalások, órai megnyilvánulások és a kapcsolatteremtés egyfajta motivációs tényezőjeként is tekinthetünk rá.

A nemzetközi szakirodalmat áttekintve elmondható, hogy a vita oktatásban való megjelenését két meghatározó kutató támogatta: a neves orosz szociálpszichológus, *Lev Szemjonovics Vigotszkij*, valamint a 20. szá-

zadi német szociológus és filozófus, *Jürgen Habermas*. Vigotszkij különbséget tesz az elmélkedés és az érvelés fogalma között, míg Habermas a kommunikáció kompetenciáit vizsgálva megállapította, hogy ez a jelenség több, mint hangkibocsátások megértése és generálása az egyes mondatokban. Az érvelés és retorikai gondolkodás ugyanis fontos szerepet játszik a tanulás folyamatában is, hiszen a gondolatok befogadásán és megértésén kívül egyenesen provokálja is őket: elősegíti, hogy a diákok biztonsággal meg tudják indokolni és védeni álláspontjukat, kialakít egyfajta valóságfeltáró hozzáállást, arra sarkallva a diákokat, hogy ellenőrizzék egymás nézőpontjának hitelességét, és képesek legyenek azt érdemben bírálni.

Richard Andrews, a Londoni Egyetem (University of London) dékánja és professzora három példát mutat be a retorika és az oktatás kapcsolatát vizsgálva. Az első példa négy általános iskolás gyermek beszélgetését mutatja be, akiket az iskolai „játékidő” fontosságáról kérdezett meg a tanáruk, rögzítve dialógusukat. Megfigyelhető, hogy a kisgyerekek nem következetes érvekkel támasztják alá véleményüket, illetve hogy álláspontjuk a többi kisgyerekéhez alkalmazkodva változik. Ez a korosztály teljesen más retorikai és érveléstechnikai képzést igényel tehát, mint a náluk idősebb, középiskolás generáció, amelyben az innovatív gondolkodás és az egyéni vélemény fontossága jóval relevánsabb.

Szöveg:
Deli Eszter

egyetemi tanársegéd,
Budapesti
Corvinus Egyetem
Magatartástudományi és
Kommunikációelméleti
Intézet

„Érvelni jó.
Meggyőzni fontos.
Hatni felelősség.”

Aczél Petra

A második példa egy gimnáziumi tanuló Shakespeare-ről szóló, véleményező írását vizsgálja, amelyben jól megfigyelhető, hogy a mai fiatalok vitakészsége szintén fejlesztendő, hiszen az alany nem vette észre, hogy a témában megadott állítással nem feltétlenül kell egyet-értenie (ahogy nem is ért vele egyet), hanem ellenkező aspektusból is indíthatja eszmeifuttatását. Emiatt esszéjében saját gondolatait is nehezen tudta megfogalmazni, nem mert ellentmondani a példamondatban foglaltaknak.

A harmadikban Andrews egy mérnöki mesterképzés szakán írt szakdolgozatot vesz górcső alá. Szakdolgozata keretében a diák olyan programot írt, amelyben fogaskerek fogainak mechanikai tűrőképességét lehet meghatározni, ami nagy segítségére lehet a mérnök-hallgatóknak. A hallgató azt is kifejti, hogy ez miben fejlettebb a létező szoftvereknél, miért is van szükség rá. E példák is azt az álláspontot erősítik, hogy minden szakterületen belül szükséges, hogy a diákok jó vita- és retorikai készséggel tudják alátámasztani eredményeiket vagy elérendő célkitűzéseiket, és hogy alacsonyabb korcsoportokban is van helye a retorikaoktatásnak.

A fentiek alapján általánosan elmondható, hogy a diákok számára előnyös lenne, ha minél hamarabb lehetőségük lenne megismerkedni a retorikai érvelés adta gyakorlati és elméleti tudással, valamint a benne rejlő komplex folyamatokkal.

Retorikaoktatás és az újmédia

Ahogy az a fentiekből is látszik, a retorika összetett folyamat, amelynek oktatása különböző kompetenciákat és módszertani ismereteket is megkövetel. A középiskolákban való bevezetése olyan elméleti és gyakorlati perspektívákat igényel, amelyekhez Magyarországon a külföldi minta empirikus elemzésére és adaptálására lenne szükség. Ez azonban önmagában ma már nem lenne kielégítő, hiszen az elmúlt évtizedek elektronikus kommunikációs módjait is szükségszerűen figyelembe kell venni. Az elmúlt években drámai növekedést figyelhetünk meg a számítógépekhez való hozzáférésben, ami létrehozta a modern felhasználó kettős jellegét: mindenki író és olvasó, tartalomfogyasztó és -generátor, megtevesztő és megtevesztett egyszerre. E jelenség pedig lehetővé tette, hogy a retorika többféle felületen és többféle formában működjön, pl. a közösségi médiában, elektronikus fórumokon, virtuális 3D-s világokban, e-mailekben, audio- és videokonferenciákon, képeken stb. Az online szférában megfigyelhető nyelvezet pedig számos eltérést mutat a hagyományos írott vagy szóbeli megnyilvánulásoktól (pl. vizuális elemek, emotikonok, rövidítések, linkek alkalmazása). Éppen ezért elengedhetetlenül fontos, hogy a jelenkori nyelvi keret gazdagodjék, egyfajta tudományterületeken átívelő, elemzői kerettel kombinálva. Egy ilyen kombinált keret ugyanis megfelelő eszközöket biztosítana a vizsgálandó diskurzushoz, ami magyarázattal szolgálna a nyelv más (vizuális vagy verbális) szimbólumokat alkalmazó forrásokkal való összefonódására. Ennek vizsgálata pedig fontos szerepet játszik abban, hogy megértsük, hogyan változik a kortárs retorikai érvelés, és hogyan vesznek benne részt a „netgeneráció” tagjai.

A tréningek bemutatása

A retorika oktatásban való szerepét vizsgálva 2013-ban két budapesti gimnáziumban tartottam tréninget, név szerint a Berzsenyi Dániel Gimnáziumban, amelyet fennállása óta az ország egyik legjobb középiskolájaként tartanak számon, illetve a Németh László Gimnáziumban, amelyre szintén elitgimnáziumként és a hazai nyolc évfolyamos oktatás évszázados hagyományainak visszaállítójaként tekintenek. Mindkét intézményben intelligens, széles látókörű, együttműködő diákokkal találkoztam, akik fogékonyak voltak egy számukra új témában való elmélyülésre.

Tréningjeim elsődleges célja az volt, hogy a diákokat érvelési vagy tárgyalási szituációkban olyan retorikai folyamatok értelmezésére tanítsam meg, amelyek szorgalmazzák a kooperatív viselkedésminta elsajátítását, valamint csapatmunka keretében elősegítik az önértékelést és a helyes önpozicionálást, továbbá hogy felmérjem, mekkora igény van a retorika oktatására a

középiskolás diákok körében. Tréningem eredményeinek dokumentálását egy tízelemű kérdőív előzetes és utólagos kitöltésének segítségével végeztem. Mivel nagyszámú primer adatra volt szükségem, és fontos szempont volt, hogy az adatokat egyértelműen össze lehessen hasonlítani, úgy gondoltam, a kísérleti és kontrollcsoportot alkothatná ugyanaz az osztály is, hiszen az előzetes kérdőíves mintavétel megmutatná a beavatkozás előtti állapotot, majd a tréning utáni kitöltés rávilágítana a potenciális változásokra. Ez a rétegzett kiválasztáson alapuló mintavétel azért ideális, mert segítségével az ilyen erősen heterogén sokaság esetében nem szükséges a minta elemszámának növelése, mivel a kisebb minta (két osztály tanuló) is jól reprezentálja a középiskolai sokaságot.

Kérdőívemben tíz kérdés segítségével mértem fel diákjaim ismereteit és elkötelezettségét az érveléstechnika tantárgyat illetően. A szükséges demográfiai adatok felvételét követően az érvek fogalmára és alkalmazására tértem ki, majd a vita definíciójára kérdeztem rá.

A retorika története

A retorika sokszínűsége és alkalmazkodó rugalmassága történelmi hagyományában is tisztán megmutatkozik.

E gyakorlati tudomány – vagy görög elnevezéssel *tekhné* – Szürakuszai partjaitól indult hódító útjára a Krisztus előtti V. században, és meg sem állt Athénig, ahol a bíróság és törvényszéki beszédek segítőtársaként a demokrácia megteremtésén és megszilárdulásán fáradozott. A zsarnokok uralkodását felváltó demokrácia ugyanis kétes tulajdoni igények felmerülését és összecsapását eredményezte, mivel a földbirtokosok nem tudtak megegyezni abban, hogy kit illet meg a föld: azt, aki eredetileg volt, vagy azt, aki a zsarnok uralkodása alatt kapta örökül. És mivel a város polgárai önmagukat képviselték a bírósági tárgyalásokon, szükségszerűvé vált a stratégiai érvelés és az ékesszólás művészetének elsajátítása.

A bírósági beszédek kapcsán létrejövő **görög retorika** tehát **következtető jellegű, racionális érvelésnek tekinthető**, amelynek célja, hogy megoldást nyújtson olyan esetekben, amikor analitikusan meggyőző érvek nem állnak rendelkezésre.

Ezzel szemben **a római retorika sokkal inkább narratív**, mint érvelő jellegű **retorika volt**. Következésképpen sokkal inkább hagyatkozott a beszélő személyiségére, identitására és társadalmi státuszára, célja pedig az orátor és közönsége közötti kapcsolat megerősítése, a szónok pozíciójának megszilárdítása és egyfajta értékközösség megteremtése volt.

Tekintsük a görög *rhétor*, a latin *orator/eloquens* vagy a magyar *szónok* kifejezést, egyértelmű, hogy a retorika a „szólni”, „kimondani” vagy „beszélni” igére vezethető vissza, alapjai pedig a *logosz* (a beszéd vagy indoklás) – *éthosz* (a szónok jelleméből merített érvek) – *pathosz* (a hallgatóság érzelmei) hármasan nyugszanak.

E triád fontosságát jól példázza az *Iliász* 9. éneke is, ahol a harctól visszavonuló Akhilleusz három társa próbálja meggyőzni arról, hogy folytassa a küzdelmet. Az első próbálkozó Odüsszeusz volt, aki logikai úton érvelt, ám Akhilleusz hosszas fontolgatása után süket fülekre talált. Másodikként Phoinix próbálta rábeszélni Akhilleuszt a fegyverfogásra, a hős erkölcsi kötelességére hivatkozva. Akhilleusz ismét elgondolkodott ugyan, de válasza továbbra is nemleges volt. Végül a harcias Aiasz, dühödtt szavakkal támadt Akhilleuszra, aki ennek hatására beadta a derekát. E hármas által válik a meggyőző retorikai kommunikáció a közlésfolyamat megkülönböztetett formájává.

A kezdeti és a későbbi kitöltést tekintve észrevehető volt, hogy nagyban eltért az előzetes és a szakirodalomra támaszkodó tréninget követő tudásuk az érvekről, azok szerepéről és a vita fogalmáról.

A következő gyakorlatokban érvelési hibákat kellett felismerniük. Néhány példa:

1. „– Csak az agyunk 10%-át használjuk, ez pazarlás. Sokkal több időt kellene töltenünk önfejlesztéssel!
– Ezt miért gondolod?
– Leonardo DiCaprio szerint is ezt kellene tennünk!”
2. „– Szerintem fontos lenne, hogy javítsunk a céges morálon, mert ez hozzájárulna a termelékenység és a dolgozók közérzetének javulásához is.
– Hagyjuk már ezt! Te beszélsz? Én a Te moráloddal inkább meg sem szólalnék!”

Az első példa a racionális érvelés egyik alapvető szabályának, a bizonyítás kötelezőségének megsértését mutatja be, amely érvelési hibát szakkifejezéssel *argumentum ad verecundiam*nak, azaz irreleváns tekintélyre való hivatkozásnak nevezzük. Leonardo DiCaprio ugyan világszerte ismert híresség, az önfejlesztéssel kapcsolatosan azonban nem tekinthető kompetensnek, így jelen példában a világsztár nagyrabecsülése erősíti meg a kezdeti álláspontot, természetesen hibásan. Azért választottam egy ennyire banális reakciót a párbeszéd végére, mert arra számítottam, hogy ezáltal a laikusok is könnyedén felismerik a bizonyítás helytelenségét. A második példa az érvelés egy másik szabályának, az úgynevezett szabadság szabályának megszegését mutatja be, méghozzá a személy támadása (*argumentum ad hominem*) érvelési hiba alkalmazásával. Ebben az esetben a vita egyik tagja nem a másik fél érveit, hanem annak személyét, viselkedését, morálját támadja. A személy támadása érvelési hiba használata olyannyira elterjedt, hogy esetében sokkal kevésbé nyilvánvaló az érvelés helytelensége. A számos érvelési hibát felsorakoztató feladatot követően kérdőívem záró kérdései arra vonatkoztak, hogy a diákoknak van-e retorikaórájuk a gimnáziumban, és ha nincsen, hasznosnak találnák-e. Ezekkel a kérdésekkel a diákok tantárgy iránti érdeklődését és motivációit kívántam felmérni.

A tréning eredményei

Az érvek meghatározását és alkalmazását tekintve a kérdőív tréning előtti kitöltésekor a válaszok nagy változatosságot mutattak, azonban nem hasonlítottak a szakirodalom szerint elfogadható megoldáshoz. A tréninget követően azonban a Berzsenyi Dániel Gimnázium tanulói 80%-ban, a Németh László Gimnázium

tanulói 76%-ban megfelelő választ adtak. A vita fogalmának meghatározására sem kaptam a szakirodalom alapján helyes definíciót, a tréninget követően azonban mindkét középiskolában 80%-os volt a helyes kitöltések aránya. Az érvelési hibákra koncentráció feladatban a Berzsenyi Dániel Gimnázium diákjainak 70%-a, a Németh László Gimnázium diákjainak 52%-a indokolta meg helyesen az érvelés érvénytelenségének okát, a tréninget követően azonban az adott érvelési hibák felismerése 95%-os, illetve 100%-os arányt mutatott. Végezetül utolsó kérdésemre, amelyben a diákok érveléstechnika iránti elkötelezettségét mértem, az első gimnázium esetében 95%-ról 100%-ra emelkedett azok száma, akik szeretnék középiskolájukban tanóra keretében tanulni ezt a tantárgyat, míg a második középiskolánál jól látható a 100%-os, egybehangzó vélemény mindkét kitöltés esetében.

A diákok motiváltságának és retorikai képességének fejleszthetősége a tréningfeladatok során nyert adatokban is tisztán megmutatkozik. A gimnáziumokban jelenleg kis jelentőségű és helyenként csak választható tárgyként, illetve egy másik tárgy keretében megjelenő retorikának tehát nyilvánvaló helye van a középfokú oktatásban, értelmező ereje, a tanulási folyamatban való meghatározó szerepe, valamint az ékes beszéd, logikus gondolkodás és frappáns megnyilvánulások elsajátításának elengedhetetlen szükségessége miatt.

Bibliográfia

- Aczél Petra: *Médiaretorika*. Budapest: Magyar Mercurius, 2012.
- Adamik Tamás – A. Jászó Anna – Aczél Petra: *Retorika*. Budapest: Osiris, 2005.
- Andrews, Richard: *The importance of argument in education*. London: Institute of Education, University of London, 2009.
- Coffin, Caroline: Contemporary educational argumentation: A multimodal perspective. *Argumentation*, 2009, 23(4).
- Deli Eszter: *Érveléstechnika a középfokú oktatásban*. Szakdolgozat. Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar, 2013.
- Foss, Sonja K. – Foss, Karen A. – Trapp, Robert: *Contemporary Perspectives on Rhetoric*. Illinois: Waveland Press, 1985.
- Gáspári László: *Retorika*. Egységes jegyzet. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó, 1991.

IrodaloMozaik

Diákok a költészet napjáról

Rendhagyó módon ünnepelte a költészet napját a 16. kerületi Móra Ferenc Általános Iskola. 2018. április 11-én három tanórán keresztül három osztály diákjai tartottak irodalmi foglalkozásokat az iskola felső évfolyamos tanulóinak, valamint tanáraiknak. A rendezvényre hetek óta készültek a diákok irodalmi vetélkedőkkel, versmondó szalonnal, a *János vitéz*t megidéző jelenetekkel, képzőművészeti alkotásokkal, valamint József Attila életét bemutató interjúkkal, naplórészletekkel, életére utaló installációkkal, versfeldolgozásokkal.

Bori-Fekete Ágnes irodalom- és drámatanár, a program kitalálója és megvalósítója így számolt be a rendezvény előkészítéséről: „A rendezvényre már hetekkel korábban elkezdtünk készülni. A felkészítő foglalkozásokat beépítettük a tanórákba: először a tananyaghoz kapcsolódó költők, írók irodalmi műveit dolgoztuk fel a drámapedagógia módszereinek segítségével. Ezt követően a gyerekek önállóan, illetve csoportmunkában osztályonként legalább három irodalmi akciót készítettek elő színházi jelenetek, videoanyagok és egyéb multimédiás alkotások formájában. Végül ezeket az egységeket tanári segítséggel önálló programmá fűzték össze, és április 11-én bemutatták az iskolában.

Fontosnak tartjuk, hogy a mai fiatalokhoz is közel hozzuk a költészet világát. A részt vevő diákok alkotásait és művészeti akcióikat az irodalmi műveket magukon átszűrve, azokra reflektálva készítik el, így személyesen is átélhetik az irodalom erejét és fontosságát a mindennapokban. A költészet által megtalálják önmagukat, jobban megismerik társaikat és az őket körülvevő világot.”

„Célunk, hogy évről évre egyre több diák csatlakozzon a programhoz – tette hozzá *Jakab István* tanár kolléga, alkotótárs. – A diákoknak is sokat jelent, ha saját tehetségük, kreativitásuk és fantáziájuk függvényében különböző kifejezésmódokon keresztül valósítják meg önmagukat.”

A diákokat segítő tanárok a folyamatról haladási naplót készítettek, melyben a sikeres részfolyamatokat és a didaktikai eredményeket is rögzítették, valamint nyomon követték a diákok hozzáállását, motivációját, ismereteik bővülését. A rendezvényt követően a diákokkal közösen értékelték az egész folyamatot. A gyerekek anonim kérdőívet tölthettek ki, megjelölve azokat a pontokat, amelyek a legérdekesebbnek, legnehezebbnek vagy a legnagyobb kihívásnak bizonyultak a számukra. Az eseményen közönségként részt vevő tanulók és tanárok üzenőfalon reflektálhattak a programra, a pedagógus kollégák pedig külön is értékelték a végeredményt.

Az alábbiakban a fenti értékelésekből, visszajelzésekből közlünk néhányat.

Program

1. terem: „József Attila-élmémorzsák”

Az óra keretét a József Attila életéről szóló beszélgetések határozták meg, főleg a költő gyerekkori élményeire alapozva, a szegénységre, az édesanyjával való viszonyára koncentrálnak. Ebbe ékelődtek be a gyerekek által elmondott versrészletek. Kisfilmekkel, zenei anyagokkal erősítettük meg a művészi hatást. Illusztrációként a József Attila életét felidézõ, korhû tárgyakat állítottunk ki.

2. terem: „János vitéz a mában”

Petőfi életére vonatkozó érdekességek hangoztak el, néma és szöveges jelenetekkel, ritmusjátékokkal keltettük életre a *János vitéz* címû elbeszélõ költemény néhány részletét. Kisfilmeket mutattunk be a mű aktualizálásával kapcsolatban: Hogyan szövõdne ma (2018-ban) Kukorica Jancsi és Iluska szerelme? Iluska és Jancsi a mában.

3. terem: Kortárs és versmondó szalon

Iskolánkban nagyon sok jó vers- és prózamonddó van. Idén két elsõ díjat is elhoztak diákjaink a kerületi vers- és prózamonddó versenyrõl. Őket hallgathatták meg a társaik és tanáraik. A versek a szövegük hangulatához s a terem adottságaihoz mérten a legváratlanabb pillanatokban, a tér a legmeghökentõbb pontjairól hangoztak fel.

4. terem: Irodalmi vetélkedõ

Kvíz, játéksor az eddig tanult irodalmi anyagból.

5. terem: Versírás és versrajzolás

Kis csoportokba rendezõdve kreatív irodalmi játék a versírás és képi illusztrálás céljából.

Tanulói vélemények

- „Azért tetszett, mert színészkedhettünk, és én imádok színészkedni, ráadásul humoros volt, amit elõadtunk. Ami rossz volt, hogy nem nézhettük meg mások elõadásait.” (*Berzéki Lili, 6. osztály*)
- „Nekem nagyon tetszett, mert a verseket nagyon szépen mondták. Jó volt a tablókészítés is, és a hatodikosok vicces minifilmjei is tetszettek.” (*Harangi Márton, 5. osztály*)
- „Szerintem élvezetes volt. Nagyon érdekesek voltak a párbeszédok. Meg lehetett belõle tanulni és ismerni József Attilát, ráadásul az 1900-as évekrõl is sokat megtudtam.” (*Katona Miklós, 5. osztály*)
- „Beleélhettük magunkat József Attila életébe, költészetébe, és az is jó volt, hogy oda kellett figyelni arra, ha kisebbeknek (hatodikosoknak) adtuk elõ, egy kicsit még érthetõbben, lassabban igyekeztünk beszélni, hogy könnyebben fölfogják a mondandót.” (*Csutak Zsófia, 8. osztály*)
- „Izgalmas volt életre kelteni József Attila történetét. Érdekes volt nézni közben a döbrent vagy éppen meghatódott arcokat.” (*Sárossy Julianna, 8. osztály*)
- „A mi osztályunk (csaknem valamennyien szerepel-tünk) nagyszerûen együttmûködött, és ez jó érzéssel töltött el.” (*Király Kiara, 8. osztály*)
- „Mély benyomást keltettek az elõadások, mivel a színdarab a mi felfogásunkhoz igazította az akkori élet bonyodalmaikat, a párhuzamos osztály, a 8.a elõadása teljesen összefoglalta József Attila életét.” (*A 8.b osztály közös véleménye, akik csak nézõk voltak, viszont az összes helyszínen megfordultak.*)

Tanári vélemények

- „Több éve ismert tanítványainkról derült ki, milyen tehetséges elõadók. Az órákon csendes, visszahúzó-dó gyermekek felszabadultan, láthatólag örömmel játszották szerepeiket vagy verseltek. A költõvel készített interjú modern, a gyermekek számára ismert módszerrel tartotta fenn a figyelmet, érdeklõdést. Igen egyszerű, mégis egyértelmû jelmez (egy kalap) segített a szereplõk azonosításában. A vetített videók képei megerõsítették az elhangzott versek hatását.” (*Kass Péter, a 7.c osztály osztályfõnöke*)
- „Magával ragadó volt az elõadás, beleéltük magunkat, teljes terjedelmében lekötötte a hallgatóság figyelmét. Öröm volt látni tanítványainkat szereplés közben, más oldalukról is megismerhettük õket. Minden helyszínen jól adták elõ a mûsorszámokat, amit az is jól mutat, hogy elõcsalták a könnyeimet.” (*Krisztikné Berkes Jolán, a 7.a osztály osztályfõnöke*)
- „A József Attila-mûsorban vállaltam, hogy az elsõ (De szeretnék...) és az egyik utolsó (Drága barátaim...) rövid kis verset elõadom, lehetõleg erõs át-éléssel. Engem azért annyira nem lepett meg, hogy meghatódtak, fõleg az utolsó verstõredéken. Érdekes élmény volt megtapasztalni, hogy hogyan alakult az elõadás, igazi színházi folyamat részesei voltunk. Sajnos a részvétel miatt a többi elõadást csak elbeszélésbõl, közvetítésbõl ismertem meg. Örülök, hogy valami szokatlanban, a komfortzónából kimozdító kezdeményezésben vehettem részt.” (*Jakab István, pedagógiai asszisztens, alkotótárs*)

Nyári könyvajánló

Bartos Erika:

Buda tornyai / Buda hegyei

Brúnó Budapesten

MÓRA KIADÓ

Tudod-e, hogy hány harangja van a Mátyás-templomnak, hány tornya a Halászbástyának, és milyen magas a Szabadság-szobor? Honnan származik Óbuda vagy a Rózsadomb neve? Tudod-e, milyen szobor bújik meg az Erzsébet-kilátó legfelső lépcsőfoka alatt, honnan kapta a nevét a Hármashatár-hegy, és hogyan alakult ki a Szemlő-hegyi-barlang? Ültél-e már a libegőn, a fogaskerekűn vagy a Gyermekvasúton?

A hat kötetre tervezett *Brúnó Budapesten* sorozat tematikusan és meseszerűen mutatja be Budapest gyerekek számára érdekes helyeit: tereket, épületeket, múzeumokat, ismertebb nevezetességeket és felfedezésre váró látványosságokat. Minden kötethez fényképes foglalkoztató füzet társul sok játékos feladattal és gazdag fotóanyaggal. Bartos Erika, a *Bogyó és Babóca* sorozat írója és rajzolója, akinek munkásságát számos hazai és nemzetközi díjjal ismerték el, most a fővárost mutatja be a legkisebbeknek. Az építész-mérnök végzettségű meseíró egy, az óvodások számára jól érthető történet és saját, részletgazdag rajzai segítségével kalauzolja végig a kis olvasót Budapest nevezetes helyszínein.

www.mora.hu

Gévai Csilla:

Amíg utazunk / Amíg repülünk

POZSONYI PAGONY

Amíg utazunk a villamoson, a metrón, a trolin, a libegőn, a fogaskerekűn, megtudhatjuk... miért piros a metró, hogyan működik a mozgólépcső, miért a 72-es trolibusz a legjobb járat, és mennyiféle áramszedő van. Amikor pedig leszállunk, lehet sétálni a Gellért-hegyen, üldögelni a Duna-parton, piknikezni a Kamaraerdőben. Gévai Csilla meséjében Baranyai b. András nagyon budapesti rajzaival újra felfedezhetjük Budapestet – együtt a gyerekekkel. Minden fejezetben találunk egy végigjárható útvonalat. Utazzunk végig ezeken, olvassuk el hozzá a meséket, és tudjunk meg sok mindent Doma, Panni és Nanuk, a kis eszkimó segítségével. Mert Budapesten nyaralni jó!

Az *Amíg repülünk* című kötet hasonló módon vezeti végig olvasóit Ferihegyen, a Repüléstörténeti Kiállításon vagy éppen Budapest egykorvált hidrolánkikötőjében.

www.pagony.hu

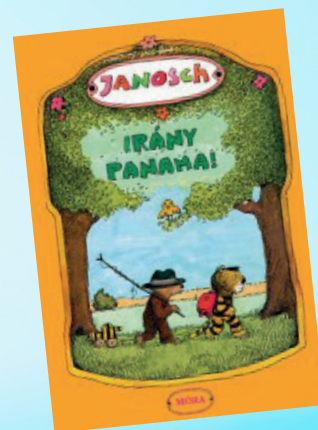
Janosch: Irány Panama!

MÓRA KÖNYVKIADÓ

Kistigris és Kismackó, a két jó barát nem fél semmitől, hiszen együtt nagyon erősek. Akár egy tigris meg egy medve. Békésen éldegélnek folyóparti házikójukban, aztán egy napon a vízen különös látát pillantanak meg. „Panama” – díszleg az oldalán, és banánillat árad belőle. Kismackó úgy gondolja, hogy Panama csakis álmai országa lehet, és barátjával, na meg a négy keréken guruló Tigriskacsával együtt elindul, hogy felkeresse ezt a csodás helyet.

Janosch (eredeti nevén Horst Eckert) az egyik legismertebb német meseíró, több tucat képes mesekönyvét gyerekek és felnőttek milliói ismerik és szeretik szerte a világon. Az *Irány Panama!* című meséje 1979-ben elnyerte a német gyermekirodalmi nagydíjat.

www.mora.hu

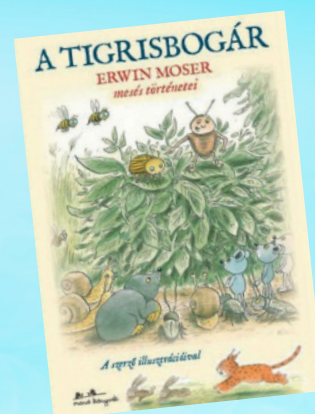

Erwin Moser: A tigrisbogár

MANÓ KÖNYVEK

A levéltetű elhitei a kert lakóival, hogy a krumplibogár valójában elvarázsolt indiai tigris. A hangyáknak istenük van: barna színű, és bög, mint a tehén. A ravasz légy pedig egy mese segítségével szabadul ki a pók hálójából. Aki egyszerre vágyik bűbajos és mókás állatok társaságára, vidám kalandokra, valamint filozófiai mélységű gondolatokra, olvassa Erwin Moser történeteit!

www.manokonyvek.hu

Berg Judit: Tökmagok Afrikában

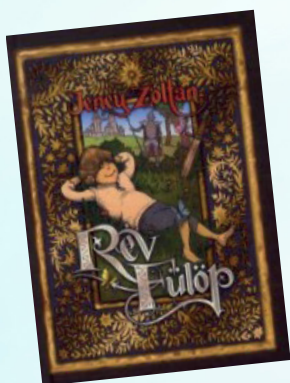
Most én olvasok! sorozat
POZSONYI PAGONY

Berg Judit négy könyvének főszereplői a tökmagok, vagyis parányi gyerekek, akik Páfrányfalván élnek, és nagyon kíváncsiak a világra. Tökmag apó, a falubeli tudós varázsló révén mindenféle varázsszer birtokába jutnak, amelyek segítségével különleges helyekre, ismeretlen világokba jutnak el. A *Tökmagok* sorozat célja az olvasás megszerettetésén és a szórakoztatáson túl az ismeretterjesztés. Minden rész a körülöttünk levő világ egy újabb izgalmas darabjának felfedezése.

A *Most én olvasok!* sorozat könnyű, egyszerű olvasmányokat kínál olvasni már tudó, de még nem gyakorlott gyerekek számára. A sorozat szerzői négy különböző olvasási szinten írnak vidám, szórakoztató történeteket kisiskolásoknak. A mesék elolvasásával próbálkozhatnak ügyesebb elsősök is, de a történetek jó gyakorlást, szórakozást és sikerélményt nyújtanak az olvasásban még nem túl jártas másodikosoknak, harmadikosoknak is. A negyedik olvasási szint történetei pedig átvezetést jelenthetnek a felső tagozat terjedelmesebb kötelező olvasmányaihoz. A sorozat köteteit Mészely Ilka színes, humoros, vidám rajzai illusztrálják.

www.pagony.hu

Jeney Zoltán:

Rév Fülöp

KOLIBRI KÖNYVKIADÓ

Balatóniában, a lovagok, fajszyok és miabigyóiak földjén sötét idők járnak: Csobánc király és az egész birodalom segítségre szorul. Akarattya hercegnő tanácsait követve Rév Fülöp útra kel, és kezdetét veszi a kaland...

kolibri.libricsoport.hu

David J. Smith:

Ha a világ egy falu lenne

TESSLOFF ÉS BABILON KIADÓ

Képeskönyv gyermekeknek rólunk, emberekről. Kik vagyunk mi? Hol élünk? Mit eszünk? Milyen nyelveket beszélünk? Milyen vallásokat gyakorlunk? Ma már több mint 7 milliárd ember él a Földön – ez akkora szám, hogy felfogni sem lehet. De mi van akkor, ha az egész világot úgy képzeljük el, mintha egy falu lenne, amelyben csupán 100 ember él? Ez a 100 ember pont annyira sokszínű, mint az a 7 milliárd, amelyik jelenleg a Földön él. A 100 emberből: 21 kínaiul beszél, 10 kevesebb mint napi 500 forintot keres, 14 nem tud írni vagy olvasni, 45-nek van tévéje otthon, 47-nek nincs elég ennivalója. A képek és a szöveg a sok adattal gondolkodásra készíti a gyerekeket, kérdéseket ébreszt bennük: arra inspirálja őket, hogy tudatos, felelősségteljes felnőtt váljon belőlük.

www.tessloff-babilon.hu

Lissa Evans:

Stuart Horten mágikus masinái

POZSONYI PAGONY

Stuart Horten meglehetősen alacsony tízéves, aki egy sivár kisvárosba költözik, távol minden barátjától. A szomszédban sajnos az elviselhetetlen Kingley testvérek laknak, és a nyár kilátástalanul unalmasnak ígérkezik... Ám egyszer csak megkezdődik élete legnagyobb kalandja! Meg kell találnia nagy-nagybátyja elveszett műhelyét, ami telis-tele van trükkös és varázslatos tárgyakkal. Nyomkövetés, rejtélyek – ám ami elsöre izgalmas és mulatós feladatnak látszik, hamar veszélyes küldetéssé válik.

www.pagony.hu

Roald Dahl:

A barátságos óriás

KOLIBRI KIADÓ

A Hatalmas Azonáltal Barátságos Óriás, azaz a HABÓ nem közönséges csontkrámesáló óriás. Ahhoz túlságosan is kedves és gyámor. Szofi legnagyobb szerencséjére. Ha ugyanis bármelyik másik óriás rabolta volna el az éjszaka kellős közepén, hamarosan felfalta volna reggelire. Amikor Szofi megtudja, hogy az óriások Angliába loholnak, és egészben nyeldeknek le kedves gyermeküket, ő meg a HABÓ elhatározza, egyszer s mindenkorra véget vetnek a szörnyűséges emberevésnek!

kolibri.libricsoport.hu

Péczely Dóra (szerk.):

Szívlapát

TILOS AZ Á KÖNYVEK

A versek nem mennek ki a divatból. A versolvasás olyan, mint válogatni egy végtelen nagy ruhatárban. Lesz köztük olyan darab, ami eleinte úgy lötyög rajtad, mint apád harmincéves bőrkabátja, aztán szépen belenősz. Lesz olyan, ami egyáltalán nem tetszik, és nem is fog soha. Aztán jön a szerelem-vers első látásra, majd a nagy, örök kiválasztottak.

A *Szívlapát* című versgyűjteményben 85 köztünk élő költő 150 verse olvasható. Vannak olyan szerzők, akik már évtizedek óta írnak, és vannak, akik meg sem születtek, amikor másoknak már verseskötetük jelent meg.

„A költészet (...) jégdarabkák összekoccanása, falevél-fagyasztó éjjel és csalogányhímek párbajozása” – ahogy a költő Borisz Paszternak írja, szóval valami érzéki dolog, amiről nem könnyű beszélni. De mondja az önmagát. Mert persze szó, szó, szó. Ám nemcsak szó, hanem kép és ritmus is. És valami olyat ad, hogy jó, létezik az ember, aki én is vagyok, pedig néha úgy érzem magam, mint egy nyúzott palotapincsi, akit szívlapáttal csaptak homlokon. Vers a lelke mindennek.

www.pagony.hu

Molnár Krisztina Rita:

Derűs hétköznapiak – Kalendárium

NAPHEGY KIADÓ

A Naphegy Kiadónál jelent meg Molnár Krisztina Rita nagy sikerű *Maléna kertje* (2013) és *Krétarajz* (2016) című regénye, melyek folytatása a műfaját tekintve gyermekkalendáriumként meghatározható *Derűs hétköznapiak*. E harmadik kötet az időre figyelmeztet. Maléna, Janó és Luca mindennapjairól olvashatunk ezúttal is, és a szerző arra hívja az olvasóját, hogy ragadjon tollat, és jegyezze fel a mindennapok megőrzendő részleteit. A főszereplő gyerekek leleményesek és ötletesek, így a napok forgatagában képesek rögzíteni a számukra fontos felismeréseket és tapasztalatokat. A legszürkébb napon is rálelnek egy-egy ritka percre, a legundokabb februárban is akad számukra valami érdekes. Simonyi Cecília nagy részletgazdagsággal kidolgozott illusztrációi különleges harmóniában élnek a szöveggel.

www.naphegykiado.hu

Laik Eszter:

Abszurd, bravúr, celeb – 100 idegen szó verses magyarázata

MÓRA KÖNYVIA DÓ

Az olvasó, akár gyerek, akár játékos kedvű felnőtt, 100 gyakori idegen szó verses magyarázatát találja meg e rendhagyó „idegen szavak szótárában”. A köznapi szóhasználatban, a beszélgetésekben, az interneten, a hírekben, az iskolában, a tankönyvekben nap mint nap előkerülnek ezek a kifejezések, amelyek könnyen megakaszthatják a megértést, ha jelentésükkel nincs tisztában, aki hallja vagy olvassa őket. A lexikon forgatható hagyományos verseskötetként is, amelyben vicces, meghökkenítő, tágas vagy épp szűkös világunk szereplőinek tarkabarka sereglete vonul fel, a jetitől a maffiózókön át a zsonglőrig. A versek humorával – és az olvasóval – összekacsintó, egyszerre kacagtató és elgondolkodtató illusztrációk Kárpáti Tibor munkái.

www.mora.hu

Emlékeszem az általános iskola 6. osztályos, első szeptemberi magyarfeladatra. Fogalmazást kellett írni „Nyári élményeim” címmel. A tanárnő megígérte, hogy a legjobban sikerült írások közül majd néhányat felolvas, és ez egyszerre hatott ránk ösztönzően, egyszersmind nyomasztóan. A jó ígéret az volt, hogy egy kicsit még benne maradhatunk a nyárban, sőt mások nyarába is bekukucskálhatunk. A jobbra eső padsorban ülő fiúéba, aki mindig annyit dicsekszik a szünetekben, vagy a kettővel előttem ülő, uzsonnára is Milka csokit (ez akkoriban maga volt a „Nyugat”) eszegető lányéba. Viszont ami sokunkat gátlásossá tett, az az összehasonlítás réme volt. Megállják-e a helyüket az én élményeim a másokéi mellett? Hiszen nekünk nincs nyugati autónk, nem utaztunk külföldre, nem jártunk szállodában... Hogy fog ez mutatni-hangzani majd az órán? Szerencsére – vagy nem? – az én gyerekkoromban nem nagyon kellett attól tartani, hogy egy-egy diák thaiföldi utazást vagy éppen skandináv hajóutat emleget szeptemberben. A háromévenkénti utazási lehetőség és az 50 dolláros devizakeret szigorúan megszabta, miről lehet, és miről nem szabad írni.

Ilyen vegyes érzésekkel fogtam hát neki fogalmazásom elkészítésének a nyári élményeimről. Arról a két és fél hónapról, amelynek a végén el sem tudtam képzelni, hogy a szabadság véget érhet. És ahogy végiggondoltam újra a történeteket, egyre büszkébb és boldogabb lettem. Hiszen nekem csodálatos szünidőm volt! A Balatonnál, testvéremmel és unokatestvéreimmel, vízben, nádban, boldogságban, soha rendes ruhában, csak macskónadrágban és fürdőszettekben, szóval valódi, bensőséges és biztonságos szabadságban.

Édes, fényes

Szöveg: **Aczél Petra**

Felidéztem a reggeli későn keléseket, a friss vajas-mézes kiflik puhaságát, a rendrakás utáni fürdést, számháborút, biciklizést, az esti tábortüzeket háromszólamú közös éneklésekkel, a nagy álmódosításokat, a pingpongcsatákat, a társasjátékokat és a beszélgetéseket. És még valamit. A „nagymamailag” szigorúan elrendelt délutáni szieszta ideje alatti és aztán éjszakába hajló olvasásokat. A nagy- és lányregényeket. Azt, ahogy egymásra licitáltunk mi, gyerekek abban, ki olvasott – számra – több könyvet. Azt, ahogy édesanyámmal beszélgetek az igazi olvasmányélményekről. Sienkiewicz *Quo vadis*áról, Erdős Renée *Lysias*áról. Szabó Magda regényeiről, amelyeket mohón olvastam, sorban. Komolyan hallgatta ébredező értelmező gondolataimat, és szerető partnernek tekintett a válaszaiban.

Idilli volt? Igen. Édes, fényes, melengető.

Persze, mikor Édesanyám vasárnap este elindult Pestre, hogy dolgozzon, a következő hét péntekéig nagyon hiányzott. És előfordult, hogy vágyakoztam is Vele tartani. De a nagy, piros bőrönd augusztus végéig nem kerülhetett elő...

Akkor tudtam, hogy véget ért a gyerekkorom, és tényleg felnőttem, amikor a nyarat már nem vártam, csak elérkezett. Amikor nem volt több időm hajnalig olvasni, mint februárban vagy novemberben. Amikor a melegben csak a kosztüm anyaga változott, már nem volt szükség melegítőre.

De ezt a fogalmazást – amely minden élményversenyben megállja ma is a helyét – gondolatban évente előveszem. És „végigolvasva”, felidézve apró részleteit, jó érzés ráébredni, hogy az a sok-sok nyári élmény már mind én magam vagyok.

Csodálatos kifejezés: falja a könyvet. Abból fakadhat, hogy valaki beletemetkezik a könyvbe (újabb metafora), arca elé helyezi, mintha el akarná fogyasztani. És így tovább: falja a betűket... Habzsolja az élményeket. Az olvasás efféle létfontosságú tapasztalatát nem mindenki ismeri. Ám voltak korszakok, amikor egy-egy tematika, író és stílus ragadta magával a gyermekeket, fiatalokat. Ilyen volt az indiántörténetek korszaka. A kiadók nem bírták kapacitással a May Károlyra változott Karl May indiánkönyveinek kiadását és utánnomását. A gyerekek pedig indiánosdit játszottak. Egyeseknek egész életükben megmaradt az indiánosztalgia. A hetvenes évek nagy élménye Fekete István természet- és állatregényeinek sorozata. Egy-egy Fekete-regény megjelenésére, utánnomására ugyancsak várakozni kellett. Akkora siker volt, hogy a *Tüskevár* még a tantervbe is bevonult. A gyerekek pedig erdei kalandokra vágytak. Egyeseknek egész további életükben megmaradt a természetnosztalgia.

Így volt ez mindig. A vonat, a vasút megjelenése elindította a kisvasút-modellezést, a rádió megszületése a rádióamatőrkedést. Molnár Ferenc *A Pál utcai fiúk* című regénye talán azért is érvényes sok helyen a világban, mert a benne foglalt fiatalkori cselekvésformák, bandaharcok, a grundért folyó életbevágó, véresen komoly és izzasztó küzdelem minden kor minden fiataljának élménye. Volt.

Azután jött a televízió. Egy pszichológus szerint: a tévé megállította a gyerekeket. A gyerekek elkezdtek mereven bámulni a képernyőt. De nem mindig volt adás. Később egyre gyarapodott a program, és persze a „gyermekműsor”. Véletlenül alig burkolt reklámokkal tarkítva.

Nyári választások

Szöveg: **Balázs Géza**

Azután jött az internet. Ha a tévé megállította a gyerekeket, akkor az érintőképernyő egy egészen új, varázslatos világba vezeti őket. Görbe hát, lefelé fordított tekintet, folyamatosan pergő hüvelykujjak, vágott pittyegések. Nincs szabad idő, az okostelefon rabul ejt: játszótéren, moziban, színházban, de még koncert közben is. Azt is mondják, hogy az internet, az okostelefon megszünteti a titkokat, s így elveszi a gyermekkort. Lehet, hogy így van, lehet, hogy nem. De úgy tűnik, elveszi az időt. Az olvasáshoz szabad és nyugodt idő kell. Bevackolódás, ráérősség. Valahogy rá kell érezni, esetleg tanulni is lehet. Es idő kell a beszélgetésre, a barátkozásra, a kapcsolatok kialakítására, megszerzésére, megtartására, az érzelmek kimunkálására, akár – szinte biztosan – konfliktusok, küzdelmek árán is. Az online világ sok új élménnyel gazdagít (élménytársadalomban élünk, van már például ostromhétvége is az egyik várban), csak hogy elveszi a lehetőséget a világ saját magunk, így a gyerekek által való alakításától.

A mindenkori gyerekek nyári élményeiről a szülőknek aligha van pontos képük. A gyerekeknek van egy titkos világuk. Ami ebből látszik, az csak a felszín.

A gyermekek által alakított világ helyét elfoglalták a rafinált gyermekfoglalkozások, kaland- és élménytáborok. Mondhatni: iparosodott és kereskedelmiesült a gyermekek szabadideje. Persze vannak kivételek: kirándulások, természetközeli gyermektáborok, erdei iskolák, sőt újra feléledtek régi jól bevált programok: olvasótáborok (már a szó is rokonszenves), valamint építőtáborok (valódi feladatra, munkára alapozott nyári időtöltés).

Nem könnyű a választás. De választani kell.

Duális képzés

Hallgatói, oktatói és vállalati szemszögből

Vannak szakmák, amelyeknél előnyt jelent, ha a hallgató az elméletet a gyakorlatba integrálva tanulja. Így nemcsak az elsajátított elmélet lesz kézzel foghatóbb, de friss diplomásként – a már jól ismert vagy választott cégnél – könnyebb lehet az elhelyezkedés is. Mindennek elősegítésére jött létre a duális képzés a felsőoktatásban, amely egyre népszerűbb. A duális képzés működését, előnyeit és jellegzetességeit egy izgalmas, ám annál kevésbé ismert szakipari terület, az öntészképzés példáján keresztül mutatja be cikkünk. A Miskolci Egyetem Műszaki Anyagtudományi Kar és a Nemak Győr Alumíniumöntöde Kft. közös képzésébe a partnerek és a hallgatók adnak betekintést.

Szöveg: **Komár Zita**

Egyetemi oktatói tapasztalatok Miskolci Egyetem

A Miskolci Egyetem Műszaki Anyagtudományi Kara 2014 őszén az elsők között kezdte meg az anyagmérnökök duális képzését: az intenzív tárgyalássorozat eredményeként több mint húsz öntészeti partnervállalattal írtak alá képzésre vonatkozó megállapodást, majd 2015 szeptemberében – országosan az elsők között – 14 hallgatóval elindulhatott a duális képzés. Az első évben az anyagmérnök alapszak járműipari öntészeti specializációján hirdették meg a duális jellegű képzést, amely azóta minden területre – a mester szakos (MSc) képzésekre is – kiterjed. Az egyetem 2017-ben már 52 partnervállalattal állt kapcsolatban, amit az idén várhatóan további szerződések és újabb céges megállapodások követnek.

Bővülő ipari kapcsolatok, növekvő hallgatói létszám az egyetemnek

Mende Tamás egyetemi oktató és a képzésben részt vevő tanár a képzés legnagyobb előnyének azt tartja, hogy az iparral kialakított kiváló kapcsolati hálónak köszönhetően országos lefedettségű elérést tudnak biztosítani az érdeklődőknek, aminek köszönhetően az egyetem beiskolázási területe is jelentősen kibővült. Az egyetem elvárása a duális képzéssel kapcsolatban az, hogy minden résztvevő a lehetőségeihez képest a legjobbat nyújtsa, biztosítva ezzel a képzés magas minőségét és jó hírét, valamint a vállalati környezetben végzett munka egyetemi tanulmányokkal való összehangolását és a képzési portfólió folyamatos szélesítését.

„Az elmúlt három évben – egyértelműen a duális képzésnek köszönhetően – folyamatosan emelkedett a felvett hallgatóink száma, ami a Kar szempontjából kiemelt fontosságú. Színtén előny számunkra, hogy a duális együttműködésekkel tovább tudjuk mélyíteni eddigi kiváló ipari kapcsolatainkat, a cégekkel közösen tudjuk fejleszteni a tantervünket, és valóban azt tudjuk tanítani, amivel azonnal el tudnak helyezkedni az országban a végzettjeink.”

Szakmai rutin megszerzése és gyakorlati tapasztalatok

A hallgatók teljesítményét félévről félévre mérve, láthatóvá vált az oktatók számára, hogy az állandó vállalati jelenlétnek köszönhetően a hallgatók szakmai rutint szereztek, ismerik a szakszargont, magabiztosak, ami egyértelmű előnyt jelent a munkaerőpiacon.

„A hallgatók kapcsolatépítő képességét, az idejük menedzselését, a saját magukért való kiállást a szakmai ismeretek mellett szintén kiválóan fejleszti a duális képzés.”

Ahogy az ország más duális képzéseiben, a Miskolci Egyetemen is többféle időbeosztással valósul meg a duális képzés: pl. bevált megoldásaik egyike, hogy kétszer 13 hétig az egyetemen vannak a diákok, két részletben pedig összesen 26 hétig a vállalatnál tevékenykednek. A tapasztalatok szerint ez a hallgatóknak és a cégeknek is kedvező, hiszen koncentráltan, hosszabb ideig tudnak egy feladatra összpontosítani.

Hosszú távú befektetés a cégeknek

A cégeknek a képzésben való részvétel hosszú távú befektetés. A hasznot nem azonnali profitként lehet értelmezni, hiszen a duális képzés három résztvevője (diák, vállalat, egyetem) közül a cégeknél térül meg a legkésőbb a befektetett munka. A vállalati partnereknek évek óta nehézséget jelent megfelelő és lojális munkaerőt találni, így nekik azért éri meg részt venni a képzésben, mert a vállalat által képzett, többéves szakmai tapasztalattal rendelkező, a vállalati kultúrát ismerő és azt magáénak valló, hosszú távra tervező utánpótlás-nemzedék kinevelése a legnagyobb érték lehet. Az együttműködés során tehát kulcsfontosságú a folyamatos kommunikáció mindhárom fél (hallgató, cég, egyetem) részéről.

„Minden cégnél megvan a különböző területekért felelős kolléga, és a legfelsőbb vezetői szinttel is féléves-éves rendszerességgel egyeztetünk. Az egyetemi, kari oldalról igyekszünk az ún. egyablakos kommunikációt biztosítani cégeinknek, azaz minden céghez (specializációként) duális kapcsolattartót nevezünk ki, akit bármilyen kérdésben kereshetnek. Az együttműködés keretében folyamatosan tájékoztatjuk partnereinket és hallgatóinkat az előttünk álló féléves időbeosztásról, feladatokról. Féléves időközönként szervezünk beiskolázási és szakmai egyeztető fórumokat, ahol megbeszéljük a teendőket, illetve elemezzük a tapasztalatainkat.”

Kihívások

A hallgatók számára a legnagyobb nehézség a duális képzésben a földrajzi távolság (lakhely, egyetem, vállalat) áthidalása, valamint az idővel való gazdálkodás a vizsgaidőszakban (vállalati munka közben való felkészülés a vizsgákra). A cégek számára nehézség, hogy a szakmai mentorok, illetve a hallgatókkal foglalkozó kollégák leterheltsége ciklikus, hiszen hónapokig nincs hallgató a cégnél, majd hónapokig ott dolgozik. Egyetemi oldalról a változó időbeosztás (a szorgalmi időszak beosztása a duális képzésben részt vevő hallgatók számára, más karokon a pénteki nap „felszabadítása” az egyetemi oktatás alól) jelent megoldandó feladatot, valamint a képzés koordinálása is nagyfokú odafigyelést igényel az egyetem/kar részéről.

Jövőkép

A Miskolci Egyetem, azon belül a Műszaki Anyagtudományi Kar is elkötelezett a duális képzés iránt, a jövőben is folytatja a partnerek bevonását a duális képzésbe, hiszen a képzés jelentős része egyedi ipari igények és ágazatok számára jelenthet egyedülálló megoldást (pl. öntészet, képlékenyalakítás, szilikástechnológia). Az anyagmérnök alapképzésben részt vevő hallgatók több mint egyharmada már jelenleg is duális formában tanul, és ezt a számot a közeljövőben még tovább szeretnék növelni.

„A duális képzés hatalmas lehetőség mind a hallgatóknak (friss diploma többéves szakmai tapasztalattal), mind a cégeknek (céges elvárásokat már hallgatóként elsajátító leendő munkaerő), mind az egyetemeknek (javuló beiskolázási lehetőségek, tantervek fejlesztése). A duális képzés ugyanakkor nagy felelősség is, hiszen bármely fél nem megfelelő hozzáállása akár a többi duális hallgató megítélését is befolyásolhatja.”

„Nyugodt szívvel ajánlom a középiskolás diákoknak a duális képzést, ne féljenek kipróbálni magukat már 18-19 évesen is ipari környezetben, hiszen ekkor még tét nélkül vehetnek részt a termelés folyamataiban, míg ha pályakezdőként dolgoznak valahol, akkor a legtöbb hibának már következménye lesz.”

Vállalati tapasztalatok

Nemak Kft.

A Nemak Győr Alumíniumöntöde Kft. a duális képzés hivatalos bevezetését követően az elsők között csatlakozott a programhoz: a 2015/2016-os tanévben fogadta az első duális hallgatókat. Együttműködése a Miskolci Egyetemmel azonban már jóval a program megindulása előtt megkezdődött.

Szilasi Tamás, a Nemak Kft. Társadalmi Kapcsolatok Osztályának vezetője így nyilatkozott a korábbi évekről:

„Vállalatunk a Magyar Öntészeti Szövetséggel, valamint meghatározó tagvállalataival 2011/2012-ben programot indított a miskolci felsőfokú öntészképzés megerősítéséért. Az egyetem számára biztosított folyamatos anyagi támogatás mellett már a duális képzés megindulása előtt ösztöndíjas hallgatókat fogadott vállalatunk, akik nyári gyakorlataikat rendszeresen nálunk töltötték. Természetes volt, hogy amikor lehetővé vált a képzési együttműködést még magasabb szintre emelő duális képzés bevezetése, a vállalat azonnal csatlakozott a programhoz.”

Vállalatspecifikus ismeretek a leendő munkavállalóknak

A duális képzési forma – szerkezetéből adódóan – kiváló lehetőség arra, hogy a hallgatók magas fokú elméleti képzését vállalatspecifikus ismeretekkel, az adott vállalat számára fontos tudásterületeken szerzett tudással egészítse ki. Sőt, a vállalatok stratégiai HR-igényének, valamint a hallgatók érdeklődésének megfelelően akár az egyes diákok képzése is eltérhet, egyedi lehet.

A duális képzésben végzett hallgatók esetében a legfontosabb előny, hogy egyetemi tanulmányaik elvégzése és a vállalati betanulási időszakuk egybeesik.

„Egy jól kialakított és menedzselte duális program esetében a végzés pillanatában már valóban jelentős vállalati gyakorlattal, magas szintű helyismerettel és a vállalati folyamatok ismeretével rendelkező mérnökként léphetnek be első munkahelyükre a fiatalok. Mindez még abban az esetben is igaz, ha végül nem a duális gyakorlati helyén kap vagy vállal munkát a hallgató. Ugyancsak érezhető annak a pozitív hatása, hogy a jól összehangolt egyetemi és vállalati oktatási programnak köszönhetően folyamatos a hallgatók tudástranszformációja az elméleti és gyakorlati ismeretek között.”

Visszacsatolás az egyetemek képzési programjába

A duális képzési együttműködésben rejlik további nagy lehetőség a vállalat és a képzőintézmény között elmélyülő, folyamatos kommunikáción alapuló kapcsolat. A vállalatok ezáltal valós képet kaphatnak az egyetemi képzés tartalmáról, annak naprakész voltáról. A vállalatoknál meglévő piacvezető technológiák ismerete továbbá a hallgatói munkán keresztül azonnal vissza is

csatolható az egyetemek képzési programjába. A képzési forma tehát ideális körülményeket teremthet ahhoz, hogy az egyetem és a vállalatok között létrejövő intenzív oktatási együttműködés által az elméleti képzés tartalma közelebb kerüljön a munkaerőpiac által elvárt ismeretekhez és készségekhez.

A Miskolci Egyetemen kialakított partneri viszony keretében rendszeres konzultációkon és tapasztalatmegosztó fórumokon keresztül a vállalat közvetlenül is részt vállal az egyetemi képzési program alakításában, a vállalati képzési programok lebonyolításával kapcsolatos tapasztalatait pedig a programban részt vevő más vállalatokkal is megosztja.

Elkötelezettség – együttműködés

Az egyik legfontosabb szervezeti feltétel az elkötelezettség a program iránt, hiszen a vállalatok oldaláról a duális képzésben való részvétel eszköz- és humán erőforrás-igénye, illetve ezek költségei rövid távon nem térülnek meg. A képzés haszna és értéke tehát elsősorban hosszú távon, stratégiai dimenziókban értékelhető: a duális képzés rendszerének támogatása a vállalatok társadalmi felelősségvállalási tevékenységének legalább annyira szerves része, mint a szakmai utánpótlás képzése.

Kiemelt jelentőségű továbbá a sikeres vállalati részvételben a dedikált humán erőforrás rendelkezésre állása; enélkül ugyanis nem biztosítható a program megfelelő támogatása, a hallgatókat megillető figyelem kialakítása és fenntartása. Ezért a NEMAK duális képzési központot is működtet, mely adminisztrációs háttér biztosításával támogatja a felső- és középfokú duális képzést, s melynek tevékenységébe a hallgatói tanulmányi ügyek és szerződések adminisztrációján túl a

tananyagfejlesztés és a módszertani feladatok ellátása, a képzési program operatív lebonyolítása (pl. órarend-kialakítás, technikai feltételek rendelkezésre bocsátása), valamint a képzésben részt vevő kollégák pedagógiai felkészültségének fejlesztése is beletartozik.

„A vállalat hosszú távú sikerének kulcsa a tevékenységét meghatározó alapkompétencia, a könnyűfémöntés technológiájának magas szintű ismerete és akár az annak továbbfejlesztésére való képesség. A Miskolci Egyetemen partnerségben a duális képzés rendszerében lebonyolított közös anyagmérnökképzés éppen erre lehet garancia. Nemcsak az intézményből kikerülő fiatalok egyéni képességei felelhetnek meg mind jobban és jobban a vállalat igényeinek, hanem a szakma tudományos háttérének fejlődése, az egyetemi kutatási potenciál emelkedése és a kiépített együttműködési rutinok is versenyelőnyként jelenhetnek meg a vállalat számára.”

Kihívások

A duális képzés rendszere még nem kellően ismert a leendő egyetemisták körében, valamint a programban részt vevő vállalatok száma is növelhető lenne megfelelő kommunikációval és információátadással. A rendszer hatékonyabb működéséhez, valamint a duális képzés egyetemi oktatásra gyakorolt pozitív hatásának általánosabb érvényesüléséhez elengedhetetlen, hogy a képzési forma jóval nagyobb arányban legyen jelen a felsőoktatási intézmények és partnervállalatok életében – érvel Szilasi Tamás.

Hallgatói vélemények

Fanni (22) és Petra (21) a Miskolci Egyetem Műszaki Anyagtudományi Karán vesznek részt duális képzésben, melynek során helybéli vállalatoknál végzik szakmai gyakorlati időszakukat. A gimnázium elvégzése után mindketten alaposan utánajártak az akkor induló duális képzésnek: elmondásuk szerint ebben különösen hasznos volt számukra az egyetemi nyílt napon való részvétel, valamint a minden évben megrendezésre kerülő Anyagmérnök Duális Workshop, ahol részletes tájékoztatást kaptak a képzésben részt vevő cégekről és a képzés menetéről is.

„Elsősorban azért jelentkeztem duális képzésre, mert mindenhol csak azt lehet hallani, hogy a munkáltatók friss diplomás, x év szakmai tapasztalattal rendelkező embert keresnek. Úgy gondoltam ezt a duális képzéssel a legkönnyebb megvalósítani.” (Fanni)

„Azért jelentkeztem duális képzésre, mert tudtam magamról, hogy sokkal jobban megértem a tananyagot, ha látom és csinálom is a gyakorlatban. Mikor megláttam, hogy van lehetőség erre a képzési formára, nem volt kérdés számomra, hogy ezt választom.” (Petra)

A duális képzés legnagyobb előnyének a vállalatok által nyújtott támogatást tartják (pl. tudományos diákköri dolgozat vagy szakdolgozat elkészítése), emellett pedig számos gyakorlati feladatban is részt vehettek, ami véleményük szerint segítette szakmai fejlődésüket és jövőbeni céljaik elérését. A megszerzett vállalati tapasztalatok megkönnyítik a vizsgára való felkészülést és a jövőbeni elhelyezkedést, míg a szakmai ismeretek elsajátítása és az önálló feladatok elvégzése abban segít, hogy a hallgatók megismerjék teljesítőképeségük határait, valamint önálló gondolkodásra és problémamegoldásra ösztönöznek.

A képzés elején mindkettőjük számára nehézséget jelentett a munka és az egyetemi feladatok, a vizsgák és a vizsgaidőszak teendőinek összehangolása, ám ebben folyamatos segítséget és támogatást kaptak a cégektől, így a későbbiekben együtt ezt is sikerült megoldaniuk. Fanni és Petra távlati tervei között elsősorban a szakmájukban való elhelyezkedés szerepel, melyet leginkább a jelenlegi vállalati partnernél, főállású munkavállalóként tudnak elképzelni, emellett pedig elképzelhetőnek tartják, hogy levelező vagy mester szakon folytatják a képzést, melyet mindketten megszerettek az elmúlt években.

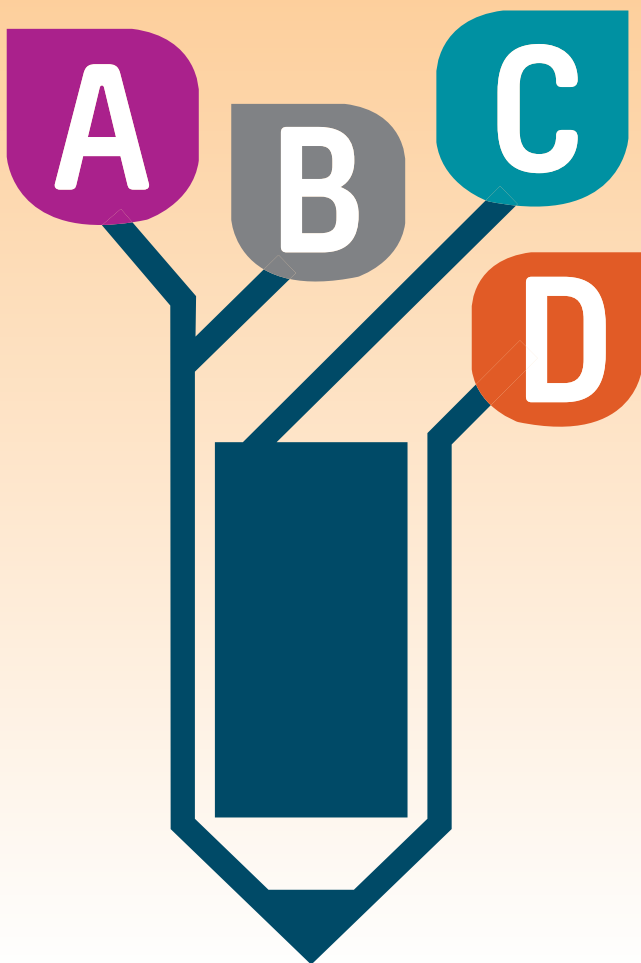
„Ez egy olyan lehetőség, amit véleményem szerint vétek kihagyni. Testközelből megismerni a szakmát, kiváló szakemberektől tanulni. Életem legjobb döntése volt jelentkezni a duális képzésre.” (Fanni)

„Sokkal átláthatóbbá válik a tananyag azáltal, hogy látod is, és csinálod is, amit megtanulsz. Kapcsolatokra tehetsz szert, olyan emberekkel beszélsz, találkozol, akik a későbbiekben főnökeid vagy kollégáid lehetnek, megtanulsz önállóan dolgozni. A képzésnek így nagy előnye, hogy önállóságra nevel, arra, hogy te magad hogy végezd el a munkát, hogy kibontakozni és gondolkodni.” (Petra)

* * *

Interjúalanyaink tehát mind vállalati, mind egyetemi, mind pedig hallgatói oldalról kifejezetten hasznosnak tartják a duális képzéseket, annyi azonban bizonyos, hogy a duális képzés elterjedése és jövőjének biztosítása érdekében még mindhárom oldalon sok a teendő.

Célok és eredmények

„Fontos pillanatnak tartom azt az ideális helyzetet, melynek során valaki az érettségre készülve, felhalmozott tudása révén összefüggésekben látja az addig tanultakat. Ennek azonban a diák munkáján túl az is feltétele, hogy tanárai is átgondolják, hogy mit jelent számukra az érettségi, és milyen célt tűznek ki e vizsgával kapcsolatban.”

Dr. Gloviczki Zoltán

Érettség és vizsga

Mióta teszünk érettségi vizsgát? Valóban érettek leszünk tőle? Kell-e félnünk tőle? Lehet-e ünnep számunkra? Kérdéseinkre **dr. Gloviczki Zoltán**, az Oktatási Hivatal elnöke válaszolt – szakemberként, szülőként, sőt egykori érettségizőként is.

Szöveg: **Maczák Ibolya** | Fotó: Oktatási Hivatal

– Mi jut eszébe arról a szóról, hogy „érettségi”? Vizsga? Felnőtté válás? Netán a búcsú a középiskolás évektől?

– Számomra az érettségi egy olyan kiemelt pillanat az ember életében, amikor számot ad arról, hogy egy érett gondolkodású, a dolgokat komplexen látó személy. Kétségtelen, hogy ez a vizsga le is zárja a tanulmányok egy szakaszát, de valódi búcsúzásnak én az iskolai ballagásokat tartom. Az érettségi vizsga véleményem szerint nem ebbe a dimenzióba tartozik – más okból jött létre, más a célja.

– Változott-e az érettségi közmegítélése az idők során?

– Természetesen. Leo Thun oktatási miniszter kezdeményezésére a 19. század második felében alakult ki a „klasszikus” középiskolai struktúra és ennek zárásaként az érettségi vizsga. Utóbbi 1851-ben vezették be a Habsburg Birodalom területén, így Magyarországon is. Sokáig az érettségi helyettesítette az egyetemi felvételi vizsgát is. Nem meglepő tehát, hogy a 20. század közepéig az egyik legfontosabb pillanat volt az emberek életében, hiszen ekkor lettek a felnőtt társadalom teljes jogú tagjai. Az érettségi sokáig meg is őrizte ezt a jellegét, hiszen meglepte még az 1970-es években is komoly „tétel”, munkavállalási feltétel volt az önéletrajzban.

„Az érettségi szituációja más, mint a gyerekek által addig megszokott iskolai helyzetek, ezért igen élesen megtapasztalhatók általa a külvilág szokásai, elvárásai.”

– Mi hozott változást az érettségi megítélésében?

– Tudnunk kell, hogy a 20. század első felében az érettségizett emberek és az egyetemre potenciálisan belépők társadalmi csoportja lényegében azonos volt. Ezzel szemben a második világháború utáni Magyarországon a közoktatási, köznevelési rendszer teljes körűvé vált, így a korábbiakhoz képest sokkal többen tettek érettségi vizsgát. Ezzel szemben a felsőoktatás ugyanolyan szelektív maradt, mint előtte – azaz időszakonként körülbelül a társadalom 10 százalékát érintette a sokkal nagyobb számban érettségizőkével szemben. Így aztán egy újabb szűrő került a rendszerbe: az egyetemi felvételi. Sajátos helyzet alakult ki, mivel azoknak, akik érettségit adó középiskolába jártak, az utóbbi volt a fontosabb – így az érettségi jelentősége szakmai és társadalmi szempontból is egyre inkább megkérdőjeleződött. Ehhez hasonló helyzet alakult ki az előrehozott érettségi rendszerének megjelenésekor is.

– Milyen változást hoztak az előrehozott vizsgák az érettségi rendszerében?

– Noha ez a szisztéma egészen más okokból alakult ki, mint az egyetemi felvételi vizsgák rendszere, az érettségi jelentőségének szempontjából ugyanazt eredményezte: megszüntette az érettségi egy adott pillanatban történő, „embert megmérő”, „küszöbön átemelő” jellegét – hiszen az előrehozott vizsgák miatt részekre bomlik az aktus egysége. Leginkább ez a kettősség és az érettségi súlyának csökkenése volt az oka annak, hogy az ezredforduló táján az oktatáspolitikában helyett kapott a kétszintű érettségi rendszer gondolata. Fontos üzenete ennek, hogy az érettségi vizsga mint komplex rendszer visszanyeri régi jelentőségét: a vizsgázó ennek letétele révén abszolválja az egyetemi felvételre való mérést is. (Az eredeti tervek szerint a középszintű érettséginek nevezett mai vizsgatípus a hagyományos érettséginek felelt volna meg, és az emelt szintű érettségi szolgált volna arra, hogy kiváltsa az egyetemi felvételt.)

– Az Ön meglátása szerint milyen ma az érettségi közmegítélése?

– Azt gondolom, hogy ma megint van súlya az érettséginek, újra hangsúlyossá vált a „küszöbjellege”, hiszen a pontszámítás révén fontos szerepe van a tanulmányok folytatásában. A más időpontban lehető vizsgák száma jelenleg korlátozott, így meglátásom szerint újra előtérbe került az érettségi szimbolikus egysége és aktusjellege is. Természetesen számos vita van az érettségivel kapcsolatban – a követelményszinteket érintő kérdésektől kezdve az arra vonatkozó felvetésekig, hogy nem lenne-e korszerűbb elektronikus platformra helyezni legalább a vizsgák egy részét. Ezek a viták

véleményem szerint hasznosak és előrevivők – hiszen mint minden más rendszer, az érettségi rendszer is akkor eredményes, ha fejlődik, változik.

– Az érettségi tartalmi kérdéseit illetően gyakran jegyzik meg, hogy ekkor a „legokosabb” az ember. Egyetért ezzel?

– Az okossággal semmiképpen sem, az más dimenziója a gondolkodásunknak. De fontos pillanatnak tartom azt az ideális helyzetet, melynek során valaki az érettségire készülve, felhalmozott tudása révén összefüggésekben látja az addig tanultakat. Ennek azonban a diák munkáján túl az is feltétele, hogy tanárai is átgondolják, hogy mit jelent számukra az érettségi, és milyen célt tűznek ki e vizsgával kapcsolatban. Nem mindegy ugyanis, hogy csak azt tartjuk-e fontosnak, hogy az érettségizőink vissza tudják-e mondani az általunk megtanított történelmi évszámokat, vagy pedig azt is, hogy értsék az ezekhez kapcsolódó folyamatokat... Az érettségi tartalmi szabályozásának tekintetében az egyik legfurcsább időszak az 1980-as évek végétől a 2010-es évek elejéig tartott: ekkor ugyanis nem volt a magyar köznevelés rendszerének érdemi tartalmi szabályozása. A 80-as évek végén ugyanis jó időre megszűnt a hivatalos tantervi szabályozás és a kötelező tankönyvek rendszere – ellenben volt érettségi követelményrendszer és volt érettségi vizsga. Ebből adódóan a magyar köznevelési rendszer legfontosabb tartalmi követelményrendszerét sokáig az érettségi határozta meg, ami abszurd módja a szabályozásnak – gondoljunk csak például az általános iskola felső tagozata és az érettségi összefüggésére!

– Az „érettségi vizsga” kifejezésnek van egy sajátos többletjelentése, amely megkülönbözteti más, hasonló megmértetésektől. Mire „érik meg” egy diák e számonkérés során?

– Az érettségi a 19. század óta olyan megmértetést jelent, melynek során a vizsgázó kilép a maga megszokott világából (akár jelképesen, akár valóságosan): találkozik például egy számára ismeretlen érettségi elnökkel vagy egy emelt szintű vizsga során a szó szoros értelmében kilép a saját környezetéből. Az érettségi szituációja más, mint a gyerekek által addig megszokott iskolai helyzetek, ezért igen élesen megtapasztalhatók általa a külvilág szokásai, elvárásai. Ilyenkor a vizsgázó lehetőséget kap arra is, hogy más szemszögből láthassa magát és tudását – sőt akár az addig megszokott környezetét és tanárait is. Az ilyen típusú szembesülés, rálátás nagyon fontos az életben – és nem gyakran következik be. Ráadásul a többség életében általában az érettségi az első ilyen alkalom. Az ekkor szerzett tapasztalatok eleve azt feltételezik, hogy „elszenvedjük” érettebb

legyen tőle, mint amilyen azelőtt volt. Ez független az illető felkészülésétől vagy tantárgyi preferenciáitól: akár félelemből, akár érdeklődésből készül fel valaki az érettségire, a fent vázoltak következtében mindenképpen érettebb gondolkodású emberként távozik onnan.

– Sokan tartanak az érettségi vizsgától. Jogosan?

– A félelem önmagában is igen összetett pszichológiai fogalom, amely egyfajta izgalom, vizsgadrukk formájában természetes, hogy jelen van az érettségi folyamatban. Ugyanakkor az is fontos, hogy ez a félelem ne legyen „öncélú”, és ne rontsa le szükségtelenül a vizsgázó teljesítményét – ezért sok iskolában nagyon helyesen a vizsga gesztusára is felkészítik a diákokat (akár tantárgyanként, kisvizsgák formájában). Az érettségivel kapcsolatos félelmeket illetően Szophoklész *Antigonéjának* sokat idézett – Trencsényi-Waldapfel Imre fordította – mondata jut eszembe: „Sok van, mi csodálatos, de az embernél nincs semmi csodálatosabb.” A „csodálatos”-nak fordított „polla ta deina” kifejezés azonban egyben „rémületet keltőt” is jelent. Azt gondolom, hogy az érettségi ilyen: egyszerre félelmetes, mégis felemelő – és ezáltal megrendülést is kelt a résztvevőkben. És jól is van ez így. Fontos, hogy súlya legyen, komolyan vegye a diák – sőt érezze a helyzet drámai (végkimenetelét illetően remélhetőleg katartikus) mivoltát. Tapasztalataim szerint ez meg is történik: a legtöbb gyerek megéli az érettségi fontosságát, jó értelemben vett emelkedett hangulatát.

– Gyakran hallunk pedagógusokról, akik „cinkosságot” vállalnak a diákokkal: „nem veszik észre” a puskázást, elterelik az érettségi elnök figyelmét egy-egy harmatosabb feleletről...

– Azt gondolom, hogy az érettségin a cinkosság hiteltenné teszi a pedagógus munkáját. Természetesen nem hiszem, hogy ridegen kell bánnia a szaktanárnak az érettségizőkkel, de semmiképpen sem támogatható az a magatartás, melynek során komolyságot és felkészülést várunk ugyan a diákoktól, de mi magunk kérdőjelezzük ezt meg a helyzethez nem illő és méltó magatartásunkkal. Tulajdonképpen diákjaink felkészülését, képességeit és becsületes munkáját is értéktelenné tesszük, amikor egy ilyen helyzetben kétségessé tesszük a vizsga jelentőségét és hitelességét. Ilyen eseteket hallva gyakran elgondolodom azon, vajon mit is jelenthet az illető tanár számára az érettségi: olyan ünnepet, amelynek során diákjaival felnőtt módon válthat szót az élet és a tudomány egyes kérdéseiről – vagy csupán a számonkérés egyik bonyolult formáját.

– Milyen emlékeket őriz a saját érettségi vizsgájáról?

– Nem voltam tipikus érettségiző, több szempontból sem. Mivel két tantárgyból is az első 10 közé kerültem az Országos Középiskolai Tanulmányi Versenyen, bizonyos szempontból „csonka” érettségit tettem: szóbeliznem csak történelemből kellett. Ennek ellenére tartottam az érettségitől – olyannyira, hogy azért vá-

lasztottam vizsgatárgynak a fizikát (amiből egyébként nem értem el kimagaslóan jó eredményeket a középiskolában), mert a választható tárgyak közül abból nem kellett szóbeli vizsgát tenni. Maradandó élményeim közé tartozik a matematikaérettségim is: ez volt ugyanis az első jeles eredményű középiskolai dolgozatom e tárgyból.

– Milyen élményei voltak érettségiztető tanárként?

– Rendkívül pozitívak. Szaktanárként latinból és történelemből vizsgáztattam – utóbbi tárgyból többnyire egész osztályokat. Köztük két olyat is, amelyben nyolcnyolc évig voltam osztályfőnök. Szaktanárként nagyon fontos volt számomra, hogy összefüggéseket lássanak a diákjaim, és ennek szellemében is készültünk az érettségire. A felkészítést és magát a vizsgáztatást is komoly szakmai kihívásként éltem meg. Hatalmas élmény volt megtapasztalni azt, hogy érett, értelmes emberek imponáló felkészültséggel beszélnek egy-egy történelmi kérdésről: tanári munkám egyedülálló visszaigazolását jelentette. Osztályfőnökként új színeket kapott ez az érzés, hiszen tízéves koruk körül ismertem meg a vizsgázókat, és napi kapcsolatban voltam velük – az ő érettségi vizsgájuk ezért még mélyebben érintett.

– Úgy tudom, szülőként is érintett az ideai érettségi izgalmaiban. Mesélne erről?

– Az öt gyerekem közül a második érettségizik idén. Mivel más családtagjaim vizsgáit is végigkövettem már, az ilyenkor szokásos „támogatói” vizsgadrukk megélése sem újdonság számomra. Az ideai helyzet mégis különleges – éppen a tárgyalt témánk szempontjából: most érettségiző gyermekem olyan intézménybe készül, ahol a felvételijéhez lényegében nincs szüksége az érettségi pontszámaira. Számomra is meglepő volt látni, mennyire más úgy az érettségi, ha nincs „tétje”. Természetesen megvolt így is a maga izgalma, és jól is sikerült, ám hiányzott a vizsga „küszöbjellege” és katarzisa.

– Ön az érettségi történetének alapos ismerője, és tevékeny részt vállalt az idők során az alakításában is. Diákként, tanárként, szülőként egyaránt megélte. Melyik tevékenysége, „szerepe” áll Önhez a legközelebb?

– Kérdései nyomán magam is elgondolkoztam rajta: ha az érettségi vizsgáról beszélünk, a „tanári énemet” érzem a legerősebbnek. Annak ellenére, hogy magam is érettségiztem, sőt alakítottam is az érettségi szabályrendszerét, drukkoltam hozzátartozóim érettségi sikeréért, és pedagógusjelölteket tanítok az érettségiztetés „fortélyaira”, semmi máshoz nem hasonlítható számomra az az érzés, amikor szemben ülök egy tanítvánnyal, részese vagyok élete egy – meggyőződésem szerint – igen fontos pillanatának, és felteszem neki az első kérdést.

Beszámoló az eTwinning és az ENABLE programról

Már 4400 hazai pedagógus csatlakozott az eTwinning programhoz

Az eTwinning egy köznevelési intézményeknek szóló program, amely az Európai Bizottság kezdeményezésére jött létre, és a 2014–2020-as időszakban az Erasmus+ program alatt fut. A program célja, hogy a részt vevő országok köznevelési intézményei nemzetközi, interkulturális környezetben IKT-eszközök segítségével közösen dolgozzanak ki projekteket. A programhoz 12 éves fennállása óta 192 000 oktatási intézmény és közel 566 000 pedagógus csatlakozott. Magyarországról immár több mint 1800 intézmény és közel 4400 pedagógus vesz részt benne.

Az eTwinning Magyarországon a Digitális Témahéttel is együttműködik, amely az idei tanévben kiemelt figyelmet fordított a médiatudatosságra, a digitális gyermekvédelemre és a közgyűjtemények digitális tartalmainak nevelésben, oktatásban történő megjelenítésére. A 920 regisztrált iskola a 2017/2018-as tanévben közel 3000 projektet valósított meg. Minden eddiginél nagyobb arányban nőtt a programban részt vevő iskolák pedagógusainak egymást támogató szakmai közössége a Facebookon, és nagy sikert aratott a Digitális Témahét multiflashmobja, amelyen 77 iskola sok ezer diákja vett részt. Több száz pedagógus vett részt az eTwinning programmal közösen szervezett közel 30 webináriumon is, amelyek felvételei a legnagyobb videómegosztó portálon visszanezhetők.

További részletek a www.etwinning.hu oldalon találhatóak.

Az ENABLE program

A European Network Against Bullying in Learning and Leisure Environments, vagyis az ENABLE egy nemzetközi együttműködésben kidolgozott komplex program a 12–16 éves korosztály számára. Középpontjában az iskolai és online bántalmazás (*bullying*), illetve megelőzése áll. A szakmai program speciális osztálytermi foglalkozásokra épül, amelyeket az erre felkészített tanárok és iskolapszichológusok tartanak. A programba bevont osztály, az iskolai közeg, illetve a tanulók és a pedagógusok közötti viszony ismeretében az intézmények két modul közül választhatnak: az egyik a társas-érzelmi készségek fejlesztésére, a másik a bullying-ellenes normaképzésre helyezi a hangsúlyt. Mindkét modul esetén tíz tanórát ölelnek fel a foglalkozások, megtartásukra az osztályfőnöki órák javasolhatók.

Az Oktatási Hivatal a 2017/18-as tanévben elvégezte az eszközök és a módszertan adaptációját, továbbá három pedagógiai oktatási központ segítségével (Budapest, Salgótarján, Székesfehérvár) összesen 26 iskolában indított kísérleti programot. 2018 őszétől elérhető lesz a programhoz kapcsolódó harmincórás akkreditált pedagógus-továbbképzés, és a Sulinet portálról letölthetővé válnak a megvalósításhoz szükséges szakmai anyagok, hogy a későbbiekben minden olyan iskolába ingyenesen eljuthasson a program, amely szeretne benne részt venni.

Az ENABLE programról bővebb információ a Sulinet weboldalán található: www.sulinet.hu

Motiváció és reális célok

Beszélgetés Brassói Sándorral, az Oktatási Hivatal köznevelési elnökhelyettesével

Szöveg: Oktatási Hivatal Kommunikációs Osztály

„A pedagógusminősítés a kiegészítés ellenszere is lehet”

A pedagógusminősítés első éveivel hasonló létszám-ban, több mint 18 ezren jelentkeztek a jövő évi eljárásra. A jelentkezési kedv 2017/18-ra kissé alábbhagyott, akkor 12-13 ezren mérettek meg, azonban úgy tűnik, hogy idén ismét motiváltabbak a pedagógusok.

„Úgy tapasztaljuk, hogy a pedagógusoknak ez már nem annyira teher, mint inkább szakmai kihívás, amit mi sem bizonyít jobban, mint hogy a fiatalabbak egyre jelentősebb része lelkesen vág bele a »Pedagógus I.«-ben eltöltött évek után a »Pedagógus II.« minősítési folyamatba” – mutatott rá Brassói Sándor.

A jelentkezők létszáma elsősorban attól függ, hogy az oktatásért felelős miniszter milyen keretszámot és milyen feltételeket határoz meg. A keretszám évek óta nem változik, a kormányzat idén is 35 ezer pedagógus számára nyitotta meg a lehetőséget, hogy bekerüljön a 2019. évi minősítési eljárásba. A gyakornok fokozatban lévő pedagógusoknak két év után kötelező jelentkezni.

Kevesebb dokumentum, több segítség

A minősítési eljárás első éveinek tapasztalatai és a szakmai szervezetek javaslatai alapján a kormányzat változtatott az eljárás szabályain: a korábbinál kevesebb dokumentumot kell feltölteni a portfólióba. A pedagógusok felkészüléséhez különféle tájékoztatók és kézikönyvek, ügyfélszolgálati segítség vagy az Oktatási Hivatal (OH) pedagógiai oktatási központjainak (POK) megyei fórumai is rendelkezésre állnak, utóbbiak nagymértékben segíthetik az érdeklődők kérdéseinek tisztázását.

„Ma már több mint ötvenezren sikeresen vettek részt az eljárásban – ez a pedagógustársadalom közel harmadát jelenti –, ők továbbadják tapasztalataikat a kollégáknak. Ennek köszönhetően a többiek is motiváltak lehetnek. Bízom benne, hogy megerősödhet az a nézet, hogy ez valóban jól és sikeresen teljesíthető feladat, amely által a pedagógus építkezhet, és hasznos szakmai támpontokat kaphat további fejlődéséhez” – mondta az elnökhelyettes.

A visszatekintés új lendületet adhat

A pedagógusminősítési eljárás részeként a jelentkezőknek portfóliót kell benyújtaniuk, valamint egy előre egyeztetett időpontú bemutatóóra, óralátogatásra kell felkészülniük. A pedagógusminősítés segítség lehet a szakmai elfáradás, az életkorral erősödő fásultság megelőzésében is. A nemzetközi szervezetek, például az OECD, az Európai Unió vagy akár általuk felkért, más tudományos műhelyek folyamatosan és intenzíven vizsgálják a pedagógusok munka- és életkörülményeit.

„A 2000-es években több olyan nemzetközi elemzés és ajánlás készült, amely megerősítette, hogy az országoknak hasznos lenne valamilyen életpályaszerű előmeneteli rendszerben gondolkodniuk a pedagógusok munkájának eredményesebb támogatása érdekében. Ez biztosíthatja, hogy a pedagógushivatás gyakorlása során a garantált szakmai előrehaladás, a szakmai, anyagi elismerés és a több juttatás mint motiváló hatás folyamatosan jelen legyen. E hatás mobilizálja a pedagógusok erőforrásait, és megakadályozza, hogy a mindennapokban szakmai fásultság alakulhasson ki” – mondta Brassói Sándor.

Nem új keletű, hogy a pedagógusok – mint egy segítő szakma művelői általában – ki vannak téve a kiegészítő veszélynek. A pedagógusok folyamatosan közvetítik a tudást, a szeretetet, a szerteágazó emberi kapcsolatok rendszerében a lelkesítést másoknak, és sajnos nem mindig kapják meg ennek az ellentételezését. A pedagógusminősítésben jelen van a folyamatos megújulás, valamint a magasabb tudás- és kompetenciaszintre való eljutás lehetősége, ami ösztönzést adhat, és a pedagógusszemélyiség nagyobb fokú kiteljesedéséhez vezethet.

„Ha a pedagógus visszatekint szakmai munkássága korábbi éveire, és számot vet, reflektál önmagára, új lendületet, motivációt kaphat szakmai sikereinek folytatásához, a szakmai megújuláshoz. Az élethosszig tartó tanulás az élet minden területén jelen van, a jogszabályok alapján a pedagógusminősítésben vizsgált nyolc pedagóguskompetencia ismerete, azok magasabb szintre emelése segítséget nyújthat a folyamatos önértékelésben és a fejlődésben. Hiszen mindig van miben fejlődni” – véli Brassói Sándor.

Mire figyeljünk

Az OH tapasztalatai alapján az elmúlt években a leggyakoribb hibák a minősítésre történő jelentkezésben, annak adminisztrációjában fordultak elő. A portfólió feltöltésénél a pedagógusnak valamennyi nyilatkozatát a megadott határidőig alá kell írnia, az önéletrajzát be kell szkennelnie. Az OH minden évben számos fórumon és csatornán nyomatékosan felhívja a figyelmet ezek szükségességére, esetenként mégis előfordulnak hiányosságok.

„Az adminisztráció velejárója egy adóbevallásnak, egy közigazgatási eljárásnak, például egy útlevelekérelemnek, a felvételi jelentkezésnek és így a pedagógusminősítési eljárásnak is. Az informatikai rendszer egyértelműen mutatja a pedagógusnak, ha esetében nincs feltöltve minden szükséges dokumentum, így nem is lehet lezárni a portfólió feltöltését. Sajnos nagy számban talákoztunk olyan esettel is, hogy a pedagógus aláírás nélkül tölti fel a dokumentumot, vagy olyan pedagógust jelentkezettek minősítésre, akinek a végzettsége, szakképzettsége nem felelt meg a minősítendő munkakör előírásainak. Ezek olyan típusú hibák, amelyek bár nem számottevően, de okoztak már sikertelen minősítési eljárást” – hívta fel a figyelmet Brassói Sándor.

Az is előfordulhat, hogy a minősítésre jelentkező pedagógus a tanév végén iskolát vált, esetleg abbahagyja a tanítást. Felvetődik a kérdés, hogy ebben az esetben mi változik az eljárás menetében. A pedagógusminősítési rendszer adatai összhangban állnak a köznevelés információs rendszerének (KIR) személyi nyilvántartásával. A minősítés feltétele az aktív pedagógusi jogviszony fennállása. Ha megszűnik a jogviszony a KIR-ben, akkor ez megjelenik az életpálya-minősítési szoftverben is, így értelemszerűen megszakad az eljárás. Ha iskolát vált a pedagógus, akkor fontos jeleznie a változást a területileg illetékes POK-nak, mivel a váltással akár a munkaköre is megváltozhatott.

A 2019. évi eljárásra jelentkezők

- Pedagógus I. gyakornok: 3083 fő
- Pedagógus I. a nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő: 57 fő
- Pedagógus II.: 12 848 fő
- Mesterpedagógus: 2294 fő
- Kutatótanár: 29 fő

Fontos határidők

- 2018. február 27. – Az emberi erőforrások minisztere közleményben meghatározta a következő évi pedagógusminősítés keretszámát és a minősítési tervbe való felvétel feltételeit.
- 2018. március 31-ig a minősítésre jelentkezők az őket foglalkoztató intézmény vezetőjénél leadták az Oktatási Hivatal honlapjáról letölthető jelentkezési lapot. A jelentkezőknek a jogszabályi feltételeket eddig kellett teljesíteniük.
- 2018. június 30-ig az Oktatási Hivatal értesíti az érintetteket a döntésről.
- 2018. november 25. – A portfóliók elkészítésének és feltöltésének a határideje.

Így például, ha az eredeti intézményben a jelentkezés kémia szakos pedagógusi minősítésről szólt, majd az új intézményben biológiatanárként dolgozik a pedagógus, akkor a jelentkezés során felvett látogatási folyamatot, valamint a portfóliót nem tudja elkészíteni, bemutatni, hiszen aktuálisan nem tanítja az eredetileg megjelölt tantárgyat, ezért ezen változtatni kell. Érdemes ezekre figyelni.

„A sikeres felvételi kulcsa a reális célkitűzés”

Az idei középfokú felvételi eljárás folyamatában a korábbi évekhez képest jelentős változást tapasztalhattak a nyolcadikos tanulók és iskoláik, ugyanis a papíralapú felváltotta az elektronikus jelentkezési felület. Eddig a négy és a hat évfolyamos gimnáziumokba, illetve a külföldi vagy magántanulói jogviszonyból felvételizők jelentkezhetek online, mostantól viszont ez az egysegésen elfogadott mód. Mindez nagy könnyebbség a szülőknél és az általános iskoláknál is. Az új szoftver lépésről lépésre vezeti a kitöltést, így gyakorlatilag nem lehet elrontani a jelentkezést, ez pedig biztonságot adhat a jelentkezőknek és szüleiknek.

„Ezzel kapcsolatos panasz nem is érkezett a hivatalba – mondta Brassói Sándor, az Oktatási Hivatal köznevelési elnökhelyettese. – Elmondható, hogy az OH ezen a területen élen jár, hiszen az iskolák és szülők által használt szoftvereit úgy hozza létre, hogy az állampolgárok – az e-közigazgatási fejlesztésekhez hasonlóan – könnyen tudják kezelni őket.”

A gimnázium és a szakgimnázium a legnépszerűbb

Az elmúlt években nagyrészt hasonlóan alakult a felvételizők létszáma. A hat és nyolc évfolyamos gimnáziumokba szinte ugyanannyian szeretnének bejutni, mint a korábbi években, és a nyolcadik után középiskolába jelentkezők esetében sincsen érdemi változás.

„Fontos kérdés – mutatott rá Brassói Sándor –, hogy nyolcadik után általánosan képző vagy szakképző intézménybe (négy évfolyamos gimnáziumba, szakgimnáziumba vagy szakközépiskolába, szakiskolába) mennek-e a gyerekek. Még mindig a gimnáziumi, szakgimnáziumi képzés vonzza a legtöbb jelentkezőt, és a szakképzésben kínált férőhelyek feltöltése messze elmarad a kívánattól.”

A tanulók 38,4%-a (30 199 fő) szakgimnáziumi, 36,6%-a (28 750 fő) gimnáziumi, 23,1%-a (18 168 fő) szakközépiskolai, 1,5%-a (1188 fő) szakiskolai, 0,3%-a (268 fő) pedig készségfejlesztő iskolai tanulmányi területre jutott be.

Sokszoros a túljelentkezés

A hat és a nyolc évfolyamos gimnáziumok úgynevezett szerkezetváltó gimnáziumok, amelyek a rendszerváltást követően kifejezetten azzal a céllal jöttek létre, hogy a korosztályukhoz képest korábban érő és fejlettebb, tájékozottabb gyerekeknek biztosítsanak továbbtanulási lehetőséget. Vagyis az a cél, hogy a kiemelkedően tehetséges vagy nagyon szorgalmas tanulók kerüljenek oda.

„Tapasztalataink szerint sok szülő az átlagos vagy átlag alatti tanulmányi teljesítményű gyermekét is szívesebben látná ilyen iskolában. Ennek érdekében akár különböző tanfolyamokra is beiratja gyermekét, hogy bejusson egy gimnáziumba. Persze ez a törekvés nem mindig jár

sikerrel. Emiatt sokszor hallani a médiában panaszos hangokat az írásbeli felvételi vizsga nehézségéről. Pedig ez egy korrekt, országosan jól mérő eszköz évek óta” – emelte ki a köznevelési elnökhelyettes.

Mivel a feladatlapok az adott tanév összes jelentkezőjét egy skálán hivatottak mérni, országosan egy-egy feladatsor készül a hat, a nyolc és a négy évfolyamos középiskoláknál szövegértésből és matematikából is. Egy-egy népszerű középiskola adott tagozatára a rendelkezésre álló férőhelyekhez képest akár ötszörös, hatszoros a túljelentkezés. A jelentkezők közül ki kell választani azokat a diákokat, akik az adott iskola követelményeit a képzési idő alatt képesek lesznek jól teljesíteni.

„Ha az írásbeli feladatsor könnyű lenne, akkor az általában jól teljesítő tanulók mindegyike valószínűleg 100 százalékot vagy azt közelítő eredményt érne el, és nem lehetne különbséget tenni közöttük az írásbeli felvételin” – mondta Brassói Sándor.

Kompetenciaalapú teszt

Az érettségivel ellentétben a középfokú felvételi esetében nincs jogszabályban kihirdetett vizsgaszabályzat. Az OH állítja össze az írásbeli középfokú feladatlapokat azon iskoláknál, amelyekben a túljelentkezés mértéke meghaladja a jogszabályi keretet. A feladatlapok struktúrájában idén sem volt változás. A hivatal minden évben három-három feladatlap-készítő bizottságot működtet a négy, a hat és a nyolc évfolyamos gimnáziumok középfokú írásbeli feladatsorainak előkészítésére anyanyelvi szövegértésből és matematikai ismeretekből. A középfokú felvételi feladatsorok nem egy központi tanterv alapján készülnek, hanem kifejezetten kompetencia-központúak. Az írásbelin alapkészségeket mérő egyszerűbb, valamint problémamegoldást igénylő, gondolkodtató jellegű feladatokkal találkozik a tanuló. Minden feladatsorban vannak komplex gondolkodásmódot igénylő feladatok: egyszerűbbek és nehezebbek is. A szövegértési és a matematikai feladatlapok célja, hogy kiderüljön, a tanuló rendelkezik-e a szükséges kompetenciakészlettel, és a középfokú iskolába kerülve képes lesz-e teljesíteni az adott iskolatípus elvárásait.

„Nem szükséges költséges felvételi felkészítő tanfolyamokra vagy magántanárhoz járni, hiszen nyolcadikban a felvételi az alapvető szövegértési és matematikai kompetencia alapján differenciál. Szintén igaz ez a hat vagy a nyolc évfolyamos gimnáziumi feladatsorokra. Az OH honlapján a központi felvételi bevezetése óta – immár több mint tizenöt évre visszamenőleg – elérhetők a feladatlapok és a hozzájuk tartozó megoldókulcsok. Ezeket érdemes megnézni, gyakorolni velük, hogy a felvételizők megtapasztalhassák, mennyi idő alatt milyen pontszámért milyen típusú tudásterületet és kompetenciakészletet vártak el korábban a felvételizőktől, mert az a későbbi tanévek felvételi eljárásában is irányadó lehet” – javasolta Brassói Sándor.

A 2017/2018-as tanévben középfokú intézménybe felvételizők, a felvettek és az első jelentkezések száma és aránya

	Felvételizők száma	Felvettek száma és aránya	Az első helyen felvettek száma és aránya
Nyolcadikos:	81 260 fő	78 573 fő (96,7%)	60 646 fő (77,2%)
Hatodikos:	7951 fő	4564 fő (57,4%)	3768 fő (82,6%)
Negyedikos:	5700 fő	3191 fő (56,0%)	2873 fő (90,0%)

Nagy a szülők felelőssége

A felvételi adatok azt mutatják, hogy a többség ott folytathatja a tanulmányait, ahol szeretné, mégis minden évben felmerül, hogy a középfokú felvételi eljárás teher és stressz a diákoknak, a szülőknek és a tanároknak. A reális célkitűzés, a felkészülési idő jó beosztása és a tanulmányok pontos követése ösztönző kihívássá is változtathatná ezt a januári eseményt.

„Ha a szülő felelősen meg tudja ítélni a saját gyermeke képességeit, akkor reális célokat tűz ki elé. A probléma gyökerét az jelenti, hogy vannak olyan szülőtársaink, akik nem pontosan ezt teszik, és ehhez sokszor az is társul, hogy a gyermek sem tudja pontosan, mit várnak el tőle – valószínűleg nem ismerkedett meg az OH honlapján megtalálható, nyilvános korábbi feladatsorokkal –, csak azt hallja, hogy nagyon nehéz lesz az írásbeli. Ebben a helyzetben nem könnyű jól teljesíteni, bizonyos esetekben akár előre borítékolható a kudarc. Ezt elkerülendő javasolt a tanulmányok nyomon követése, a kapcsolattartás az iskola pedagógusaival, szakembereivel. Érdemes kikérni a véleményüket, hogy adott életkorban, adott tudás alapján négy vagy hat évfolyamos gimnáziumba kellene-e felvételiznie a tanulónak, vagy megfelelőbb lesz számára nyolcadik után egy jól működő, négy évfolyamos gimnázium vagy szakgimnázium, amely ugyanúgy eljuttat az érettségihez, majd azt követően akár a felsőoktatásba” – mondta Brassói Sándor.

Érdemes biztosra menni

Az általános középfokú felvételi eljárásban fel nem vett nyolcadik évfolyamos tanulók száma 2687, vagyis a jelentkezést benyújtó tanulók mindössze 3,3%-a. Ők – a tanév rendje szerint – májusban jelentkezhetnek azokba az intézményekbe, amelyek a felvettek alacsony száma miatt rendkívüli felvételi eljárást írtak ki.

„Az általános jelentkezési lapon gyakorlatilag korlátlan számú középfokú iskolát lehet megjelölni – hívta fel a figyelmet Brassói Sándor. – Mindenképpen érdemes a listába egy olyan iskolát is bevenni, amelybe a tanulót tanulmányai alapján biztosan felveszik majd.”

Ha ez mégsem így történik, és a megjelölt iskolák közül egyikbe sem veszik fel a tanulót, akkor a szülőnek kell iskolát keresnie a rendkívüli felvételi eljárásban úgy, hogy az [www.oktatas.hu](https://www.oktatas.hu/koznevelas/kozepfoku_felveteli_eljaras/2017_2018beiskolazas/kifir_rendkivuli_felveteli) honlapon közzétett listából (https://www.oktatas.hu/koznevelas/kozepfoku_felveteli_eljaras/2017_2018beiskolazas/kifir_rendkivuli_felveteli) a lakóhelyéhez közel eső középiskoláknál tájékozódik, és szabad férőhely esetén személyes elbeszélgetésre viszi a gyermekét. Ekkor már nem kerül sor külön központi írásbelire, de elképzelhető, hogy a beszélgetésen túl az iskola egy-egy feladat megoldását kéri a tanulótól. A köznevelési elnökhelyettes kiemelte, hogy sok középiskolának, köztük a nagyhírű gimnáziumoknak is vannak szabad férőhelyeik, ahová örömmel várják a tanulókat.

Észrevenni? Elfordulni?

Bizonyára minden tanár életében előfordult már olyan helyzet, hogy annak örült volna, ha meg sem lát valamit. Ha nem a szeme láttára, füle hallatára történik valami. Szóljunk mindig, ha valami olyat tapasztalunk, ami nem helyes? Vagy ne vegyünk észre mindent? Szóljunk, avatkozzunk be – vagy legyintsünk, és menjünk tovább?

A beavatkozás-paradigma

Játsszunk el azzal a gondolattal, mi történne, ha mindig szólnánk és beavatkoznánk, ha valami nem tökéletesen helyesen történik. Megyünk a folyosón, és ilyeneket hallunk: „Ma szar volt a menzán a kaja”, „Ne menjünk már a mekibe, bazmeg!”, „A Lajos az egy köcsög!” Ha megállunk, szólunk, helyesen cselekedtünk, hiszen nem illő ilyeneket mondani. De ha minden ilyen mondatnál megállna egy tanár, akkor talán végig sem tudna menni a folyosón.

Vagy szóljunk-e minden esetben, ha két gyerek kergetőzik a folyosón? Ha egy fiú és egy lány csókolózik? Ha rollerrel megy végig egy gyerek a folyosón az osztályteremig? Ha ceruzával firkálgat valaki a padra? A kergetőzésből nagy baj nem lehet, a rollerezésből már baleset is származhat. A nyilvános csókolózás nem vall jó ízlésre. A padra firkálni azért nem helyes, mert a padot sok diák használhatja éveken, évtizedeken keresztül. De mi történne akkor, ha minden ilyen gyereknél megállnánk, és mindannyiszor szóvá tennénk, amit észreveszünk?

Menjünk tovább: Egy osztálykiránduláson négy gyerek beszélget, és arról beszélnek, hogy valamelyik osztálytársukat miért utálják, hogyan szívták meg, és hogyan fogják még a következő napokban is megszívatni. Mindezt az egy üléssel előttük ülő tanár önkéntelenül is hallja. Mit tegyen? Szóljon rájuk egy olyan beszélgetés alapján, aminek ő sem résztvevője, sem címzettje nem volt, csupán véletlen meghallója? Ha beavatkozik, akkor a diákok informális életébe avatkozik be, a társas kapcsolataikba, az egymás közötti viszonyaikba, ami bizony magánügy. Ugyanakkor így megakadályozhatja, hogy bántsanak egy másik diákot. Szóval akkor mégis szólni kell?

És ha a gyerekek ugyanígy, tőle függetlenül arról beszélgetnek, melyik tanár miért hülye, melyik mit nem vett észre, melyik jó

fej, de azért naiv, melyik igazságtalan és önkényeskedő? Kérdezzen utána az egyes történeteknek, akarjon megtudni minél többet a kollégáiról? Vagy akarjon megtudni minél többet a diákjai véleményéről, csínytevéséről, lógásairól, csalásairól, hazugságairól? És ha tudomására jutnak ilyen történetek: járjon utána azoknak is, beszélje le a diákokat? Vagy tekintse fegyelmi vétségnek, és adjon intőt, beírást?

Nyilván van annak valamiféle komoly fegyelmező ereje, ha a tanár mindezekre reagál, ha mindannyiszor szól, beavatkozik, ha megmutatja, mi helyes, és mi nem, ha világossá teszi, mit támogat ő és az iskola intézménye. De meddig érvényes ez a magatartás? A tanár a saját osztályában? Vagy minden tanított osztályban így kell cselekednie? Vagy az iskola összes diákjával, az általa nem tanítottakkal szemben is fel kell lépnie, tehát minden rossz mondatot meg kell hallania, minden helytelen gesztust és cselekedetet észre kell vennie? Csak az iskola falain belül vagy azokon kívül is? Egy osztályprogramon – ez még világos. De érvényesnek kell-e lennie ennek a magatartásnak a buszmegállóban is, az utcán, az iskolán kívül? S ha igen, hol a határa?

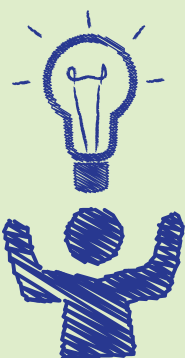
Ha a tanári beavatkozás igényét ilyen tágan értelmezzük, annak az lehet a következménye, hogy a tanár beszorul a folyamatosan rendre utasító, állandóan résen lévő fegyelmező szerepébe. Pedellus lesz, biztonsági őr. Ez egyrészt nem várható el egy tanártól, hiszen akkor állandóan ugrásra készen kell állnia, szólni, rászólni, figyelmeztetni. Másrészt a tanárt kommunikációs karanténba zárja, hiszen nem lehet vele és előtte semmiről sem beszélni. És mennyit lehet így tévedni: ha elvárás, hogy minden helytelen lépésre, tette és kifejezésre reagáljon, akkor vélhetően farkast fog kiáltani akkor is, amikor annak igazán komoly indoka nincsen.

Szöveg:

Fenyő D. György

magyartanár,
a Magyartanárok
Egyesületének alelnöke

Az elfordulás-paradigma

Képzeld el az előzőek ellentétét. Az osztályfőnök helyettes véletlenül meghallja, hogy a nyolcadikosok vodkát hoztak a kirándulásra, és éjszaka meg akarják inni. Nem mondták el neki, de megtudja. Ne hallgasson oda? Ne akarja megakadályozni, hogy 14-15 éves gyerekek távol az otthonuktól leigyák magukat? Az nyilvánvalóan nem vita tárgya, hogy nem helyes, ha a gyerekek az osztálykiránduláson tömény szeszt isznak. A kérdés csak az, hogy ha ezt a tanár akaratlanul megtudja, akkor reagáljon-e rá, és ha igen, hogyan.

Vagy: Nagyon gyakori, majdhogynem elfogadott a káromkodás a hétköznapi beszédben. Itt sincs arról vita, hogy ezt hogy ítéljük meg: senki nem gondolja, hogy ez választékos, szép, udvarias vagy kedves lenne. De kell-e ilyenkor szólni, figyelmeztetni a diákjainkat, vagy jobb, ha meg sem halljuk. Hiszen akkor lépten-nyomon meg kellene állítani őket – ezért aztán inkább nyel egyet a tanár, és úgy tesz, mintha tényleg természetes lenne. De ismét csak felmerül a kérdés: Ha elfogadjuk, és túllépünk rajta, akkor meddig? Például egy ötödikes gyerektől is elfogadjuk? Vagy egy kis másodikostól is? Illetve a „bazmeg”-et még igen, de a „geci”-t már nem? Ha végighallgatunk egy focimeccset, vélhetően elhűlünk, hogy beszélnek a diákjaink. De nem lehet 45 percen át minden bekiabálót megfeddni, mert azzal magát a játékot is ellehetetlenítjük. De lehetséges-e akkor bármilyen alapon meghúzni a határokat?

Kell-e szólni, ha annyit lát egy tanár, hogy egy diák a szünetben a füzetébe másol valamit? Hiszen nem tudhatja, mit ír: A házi feladatot? Vagy az előző órai anyagot? Egyéni munka volt a házi feladat, vagy lehetett párban, csoportban dolgozni? Hiányzott a másoló diák az előző órán, vagy ott volt? Egyáltalán baj-e, ha még az óra előtt együtt megírják a gyerekek a leckét? De ha azt mondjuk, hogy baj, azzal azt is mondjuk, hogy baj, ha óra előtt tanulnak a következő órára? Merthogy: írásbelit csak otthon, szóbelit otthon is, az iskolában is? És az is baj, ha valaki a félórás ebédszünetben tanul – történetesen éppen leckét ír?

Ezekben a helyzetekben egy tanár sokszor azért nem avatkozik be, azért nem szól, és fordul el könnyen, hogy ne váljon nevetségessé. Hiszen nem ismeri a körülményeket, a másik tanár elvárásait – minek szóljon akkor?

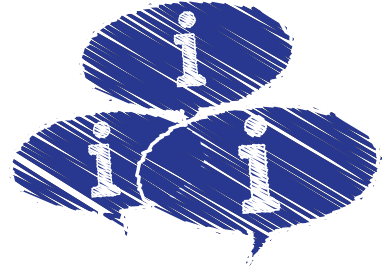
Ha valaki nem lát és nem hall meg mindent, sok stressztől kíméli meg önmagát, és valószínűleg élhetőbb, természetesebb kommunikációs helyzetet teremt. De nem jelenti-e ez azt, hogy nincsenek normák, elvárások, helyes és helytelen? Nem szünteti-e meg ez a magatartás mindazt az erőfeszítést, amivel egy diák elsajátíthatja, hogy mi a társadalmilag elfogadott, és mi az elutasított viselkedés? Nem szolgáltatja-e ki ez a magatartás a diákokat az erősebbeknek és erőszakosabbaknak, a hangosabbaknak, a durvábbaknak?

Súlyozni és mérlegelni

Mindkét magatartásra sok példát ismerünk a gyakorlatból. Van osztályfőnök, aki a kirándulásra este tízkor bedugja a füldugót, és lefekszik aludni – s attól kezdve nem érdekli, mi történik. Van, aki úgy megy végig az iskola folyosóján, mintha mindig sürgős dolga lenne, nem néz se jobbra, se balra, nem figyel a diákokra, szinte menekül. És van persze olyan is, aki lépten-nyomon rájuk szól, mindenkor és mindenért, akitől félnek a gyerekek, ha ő megy be helyettesíteni, vagy ha ő a folyosóügyeletes.

Az iménti felsorolásokból kitűnhet, hogy nagyon következetesen vagy szélsőségesen egyik magatartást sem látom követendőnek. Az első ellehetetleníti az iskolát és a tanár-diák kommunikációt, életidegen, emellett reménytelenül megvalósíthatatlan is. A második viszont azt tanítja, hogy nincsenek az iskolának olyan értékei és magatartási normái, amelyek követését elvárná. Görcsösség egyfelől, üresség másfelől.

Ezért nincs más lehetőség, mint minden egyes esetben, minden egyes mondatnál és eseménynél újra meg újra végiggondolni az elhangzottakat, és mérlegelni. Például azt, hogy ha valamit egy tanár nem vesz észre vagy nem akadályoz meg, az milyen kockázattal jár. Ha fut egy diák a folyosón, nekirohan az üveglablaknak, és kitöri, akkor még abban az esetben is be kell avatkoznia, ha nem ismeri a diákot. Ha csak annyiról van szó, hogy nagyon hangos egy osztály a szünetben, akkor valószínűleg ismeretlenként nem kell bemennie a tanterembe rendet rakni, mert bár fárasztó a zaj, mégsem jelent olyan veszélyt, ami mindenképpen igényelné a tanári intézkedést. De ha a tanár éppen abba az osztályba

készül bemenni, mert velük lesz órája, akkor helyes, ha már a szünetben lecsendesíti őket.

Hogy egy tanár nem szól minden egyes obszcén szónál, az érthető. Ám ha a durva szavak azért hangzanak el, hogy az egyik diákot megalázzák, akkor a tanárnak be kell avatkoznia, sőt érdemes hosszabban is foglalkoznia az osztállyal, megérettetni és megértetni a diákokkal, mit jelent a verbális agresszió.

Ha azzal, hogy szólunk, valami nagyobb bajt előzünk meg, akkor mindenképpen szólni kell, beavatkozni, intézkedni. Inkább utálják egy félóráig a tanárt a gyerekek, de akadályozza meg, hogy az osztálykiránduláson éjjel kiszökjenek a táborból, és lemenjenek fürdeni a Balatonra. És ha tudomást szerzünk róla, akkor inkább előre fogjuk le a kezüket, állítsuk le őket, ha meg akarnak verni egy gyereket, lefényképezni és kipoztolni a Facebookon, mintsem hogy megtegyék.

Egyik véglet sem célravezető: az sem, ha a tanár a homokba dugja a fejét, és az sem, ha rendőrként áll a diákok háta mögött. Mert nem jó, ha a tanár csak a csendőrt jelenti a diákok számára, aki rájuk szól, letorkol, figyelmeztet, elvár, de az sem, ha a tanár a szemükben

gyáva és tehetetlen, akinek nincsenek elvárásai és normái, aki inkább megfutamodik és nem konfrontálódik.

Okosan meg kell hallani, észre kell venni a veszélyforrásokat: nemcsak a fizikaiakat, de a morálisakat is. E veszélyek megmutatása, annak megtanítása, hogy egy diák hogyan kerülheti el őket, bizony komoly pedagógiai feladat. De nagyvonalúnak és bölcsnek is komoly feladat lenni, olyannak, aki nem kapja fel a fejét minden egyes rossz szó hallatán, és aki nem retteg mindentől, ami kiszámíthatatlan vagy ismeretlen.

Egyszerre lenni nagyvonalúnak és felelősséggel nevelőnek. Valószínűleg ezzel taníthatjuk meg diákjainkat súlyozni is: mi az, ami fontos, és mi az, ami nem; mi az, ami morális kérdés, és mi az, ami nem. Nem jó összesmosni a dolgokat, sem úgy, hogy mindenért szólunk, sem úgy, hogy mindent rájuk hagyunk. A tanárnak magának is éreznie kell a különbséget aközött, ami csak őt zavarja, a fülét vagy a szépérzékét bántja, és aközött, amire mint tanárnak, mint a tudás és – itt főként – a társadalmi normák letéteményesének mindenképpen reagálnia kell.

Pályázatok

Összeállította: **Földesi Vera**

„Kire ütött ez a gyerek?”

Tárgy: A MeseTérKép csapata és a Zsolnay Negyed pályázati felhívása kreatív, alkotó kedvű gyerekeknek és felnőtteknek szól.

„Amíg kicsi voltam és okos és kedves és szép, mindig tudták, hogy kire hasonlítok. (...) Amióta nagy vagyok és nyegle és idétlen, hogy csak ülnek és sóhajtoznak, hogy kire ütött ez a gyerek.” (Janikovszky Éva)

A szervezők olyan pályaműveket várnak, amelyek kapcsolódnak a fenti idézethez, gyerekek-szülők-nagyszülők közötti hasonlóságokról, kapcsolatokról, közös élményekről szólnak, és – lehetőség szerint – generációk közös alkotásaként születnek meg. Alkotói korhatár nincs.

Témafeldolgozás: rajz, festmény, montázs, szoborkészítés által vagy a média (fotó, kisfilm) eszköztárának felhasználásával. További megkötés nincs, mert a kreativitás a főszerep. Az eredményhirdetésre és az ünnepélyes díjátadóra a Szamárfül Fesztiválon, Pécsen, a Zsolnay Kulturális Negyedben kerül sor 2018. augusztus 19-én. A pályaművekből a fesztivál idejére kiállítást szerveznek. • **Határidő:** 2018. augusztus 10. • **További információ:** meseterkep@gmail.com; www.facebook.com/events/1223304334472196

együtt, hogy jobb szembenézni az igazsággal, mint hájdosni vagy kikövetni! Gyere, és képezd le a valóságot szabadon! Az ARC Művészeti Szolgáltató Nonprofit Kft. idén 18. alkalommal rendezi meg az ARC plakátpályázatát és kiállítását. A zsűri által a kiállításra beválasztott pályaműveket óriásplakát (504 × 238 cm) formátumban állítják ki. A pályamunkákat a megadott technikai paramétereknek megfelelően kell leadni. Pályázni kizárólag online módon lehet, az ARC Nonprofit Kft. hivatalos honlapján. • **Határidő:** 2018. július 10. • **Részletek:** arcmagazin.hu

Óvodai és iskolai szociális segítő tevékenység fejlesztése

Tárgy: Magyarország Kormányának felhívása a család- és gyermekjóléti központok, az általuk kiszerveződött feladatellátó szolgáltatók vagy az általuk létrehozott konzorciumok számára szól. A projekt átfogó célja az óvodás és iskolás gyermekek és fiatalok szociális jólétének, életminőségének javítása az óvodai és iskolai szociális segítés feladatellátás feltételeinek megteremtésével, szakmai tartalmának, a fenntartásához és rendszerszerű elterjesztéséhez szükséges humán- és pénzügyi források meghatározásával. Az óvodai és iskolai szociális segítő tevékenység eszköztárának kialakítása, adaptálása kialakításának programja az adott intézményen belül felmerült problémáknak, a helyi viszonyoknak megfelelően történik. A program magában foglalja a szolgáltatás nyújtásának megtervezését, szervezését, a tevékenység kialakítását adott intézményre vonatkoztatva, ideértve a szolgáltatást nyújtó szakemberek biztosítását. Cél a köznevelési intézmények és a család- és gyermekjóléti szolgáltatások közös eljárásrendjének kialakítása. • **Határidő:** 2018. szeptember 12. • **Részletek:** bit.ly/2N4fxg5; bit.ly/2tEW9hE

Unfake! alkotói pályázat

Tárgy: Vedd észre, leplezd le, mutasd meg! Nézz körül! Mit látsz? Leveszed a hamisat? Vágod az illúziót? Kiszúrod a hazugságot? Érdekel az igazság? A valódit szereted, vagy az igazit? A láthatót vagy az őszintét? A dizájnt vagy a szívből jövőt? A művit vagy a zsigerit? Like vagy love? Ha érdekel az igazság felfedezése, és van mondanivalód arról, hogy mi az, ami hamis, és mi az, ami nem, nevezz be az idei ARC pályázatra, ötletelj és unfake-elj! Mutassuk meg

Retkes Sándor: Lakatlan házak

Marton Árpád

A művész dolga

A művész dolga ugyanaz.
Verselsz, színészkedsz, szobrot faragsz,
olajfestékekkel, temperával
festesz, fekete zongorával
élesztesz néma hangokat –
a láthatatlan dolgokat
hozod elő a napvilágra,
testet adva és megformálva
eszmét, lelket és ideát,
mely munkád nélkül ideát,
e földi létben nem látszódnék.
Holott benne a lehetőség,
mégis, az anyag holt marad,
kiformálatlan, vak salak,
hacsak te át nem lelkesíted,
és benne meg nem testesíted
a lét eleven szellemét.
Márványt faragj, szerezz zenét,
táncolj vagy fess, mind egyre megy:
tudod a titkot, amelyet
tudós nem fejt meg, nincsen ára,
hiszen a művész homlokára
maga a múzsa csókolta,
ezzel száll mennybe, pokolba,
küzdve agyaggal, rímekkel,
csiszolva, javítva, míg nem kell
tökéletesíteni immár többé –
meghalhat. Műve él örökké.

A 28. Szegedi Rajzpedagógus- tárlat margójára

**Kass Galéria,
2018. június 13-tól**

Példaértékű hagyománnyal büszkélkedhet Szeged, ahol immár 28. alkalommal tárják a közönség elől alkotásaikat a város iskoláiban tanító rajzpedagógusok.

A polgármesteri hivatal, a Szegedi Szépművészek Céh és a Pedagógusok Szakszervezete által közösen szervezett, egész nyáron át látogatható kiállítás nem csupán a rajztanárok számára kínál bemutatkozási lehetőséget. Arra is remek példát ad, miként járulhat hozzá a tanár iskolán kívüli tevékenysége a növendékek motiválásához, a kreativitásra való ösztönzéséhez és a tehetséggondozáshoz.

Szöveg: **Marton Árpád** | Fotó: Bakacsi Lajos

Tóth Alisa: Vadászat

Üdvözet a bátraknak!

Csak aki szenvedéllyel keresi önmagát, lehet mások vezetője az önmaguk felé vezető úton. Tanár vagy művész. Vagy tanár és művész. És nem, korántsem csupán a művész-tanár.

Hosszasan értekezhetnénk a pedagógia művészetéről, ahogyan arról is, mekkora szerepe van a művészetnek az értékek felismertetésében. Hogy mindkettő teremtés és nevelés egyben; lét-adás, lét-gyapartítás, a lét pástorkodása, Heideggerrel szólva. Csakhogy van itt valami, ami ennél is izgalmasabb szempont. Talán épp ez a rajzpedagógus-tárlatok legfőbb tanulsága.

Az alkotó ember lelke legtitkosabb rejtekeibe enged bepillantást. Lemeztelenedik. Föltárulkozik. És mert az alkotó ember sohasem érzi magát tévedhetetlennek, eme föltárulkozás lényeges pedagógiai kötelességre mutat példát. Szemez az üres vászonnal, a megformálatlan agyag fölött mereng, és az alkotó ember mintegy sebezhetővé teszi magát a nagy ismeretlen előtt, amely egy véglegesen föl sosem tárható lelki és pszichés folyamat közben világra hozza a művet. Minden alkotó ember tudja, miről beszél: az intimitás kivételes pillanata ez, esendő átadottság a pillanat ihletének, a megfoghatatlan világerőknek. Minden alkotás ennek a bensőséges, révület és eksztázis határán lebegő, bizonytalan érzésnek a lenyomata, amelynek magjában valami sejtett és remélt bizonyosság lüktet, kiismerhetetlenül és arctalanul. Amikor nyilvánosság elé lép művével, az alkotó ember hitvallást tesz egy titkos szertartásban való részvételéről. Hagyja, hogy kiszolgáltatottnak lássuk, csak a mű létezhesen.

És ez a tény hordoz lényeges üzenetet minden pedagógus számára. Hisz az emberformálás ugyancsak kiismerhetetlen hatalmakkal való viaskodás, küzdelem minden anyagok legnemesebbikével és legérzékenyebbikével, az emberi lénnel. Lám: szabad sebezhetővé lennünk. Szabad kiszolgáltatottá tennünk önmagunkat. Elbizonytalanodnunk. Megtorpannunk. Újragyúrunk. Újraformálódunk, kudarcainkat beismerve. Törődnünk – összetöretve. Mert olykor a megsebzettség a leghitelesebb attitűd egy sebek gyógyításáért esdő világban.

Terápia ez anélkül, hogysem tudnánk. Anélkül, hogy különleges módszertant sajátítanánk el. Épp mert fölszámolja a metódust, a távolságtartást, a statisztikailag kimutathatót. A pedagógiának éppakkora szüksége van a csodavárásra, mint a művészetnek. És a csodát minden biztonnyal az őszinteség műveli. „Ím, virágos világot látok lelkemben. Íme, az utcák zezugaiban, a falfelületeken felszikkázó sors-szikkák. A geometrikus szövevényekben fölsejlő, zabolázhatatlanságában is értelmes világrend. A víztükör ég-kaleidoszkópja, le-vélerezetek sorsfolyamai. Lásd, ez az én világ-látásom. Láthatod benne, hányféle az ember. És hogy hányféle lehet.” Az alkotó ember helyzeti előnye, hogy számára kötelező az őszinteség. A mű nem tűr meg szembe hazudást. Ahol hiteles művek teremnek, ott a hiteles ember. A hiteles tanár. Aki esendőségében lehet a leginkább példa növendékei számára.

E körülöttünk lévő munkák mindmegannyi őszinte hitvallás, bátor föltárulkozás. Felszólítás a szemlélőnek és kihívás: ember, pillants a lelkembe, azután vedd a bátorságot, hogy a magadéba is félelem nélkül tekints!

Üdvözet a bátraknak!

Poitingner Andrea: Végtelen párhuzamos monológok
(Fotó: Frank Yvette, Délmagyarország)

Dienes (szül. Geiger) Valéria

▶ 1879. május 25. – 1978. június 8.

Szöveg: **Lengyel Nóra**,
a Magyar Történelmi Társulat Tanári Tagozatának titkára

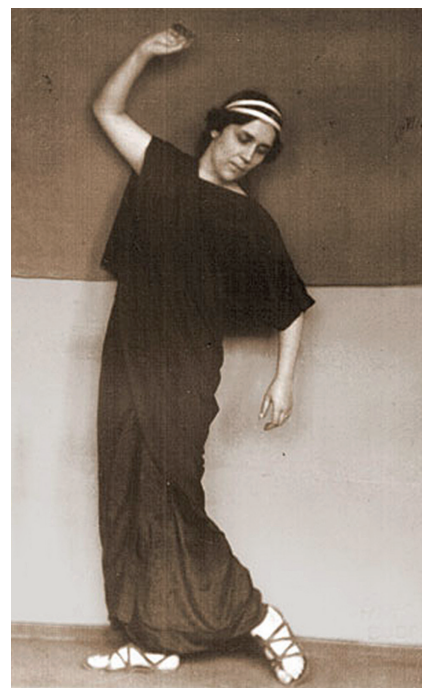
Matematikus, filozófus, mozdulatművész, táncpedagógus, koreográfus, fordító; magát „okl. esztornász”-ként aposztrofálta.

Édesapja Geiger Gyula ügyvéd és lapszerkesztő, édesanyja Benczelits Erzsébet tanárnő volt. Valéria Szekszárdon és Pápán végezte el a polgári iskolát, ezt követően a győri tanítóképzőben tanítói, a budapesti Erzsébet Nőiiskolában pedig tanári oklevelet szerzett. A Bulyovszky utcai reáliskolában letett érettségi vizsga után a budapesti Királyi Magyar Tudományegyetem matematika–fizika és filozófia–esztétika szakán folytatta tanulmányait, ahol tanára volt többek között Rados Gusztáv, Eötvös Loránd, Beke Manó és Alexander Bernát is. A Ze-neakadémiára is beiratkozott zongora- és zeneszerzőskurzusokra, tanulmányait pedig 1905-ben filozófiából, matematikából és esztétikából doktori fokozattal zárta.

Egyetemi éve alatt ismerkedett meg és házasodott össze Dienes Pál matematikussal, akitől két fia is született. A 20. század elején igen aktív társasági életet éltek férjével, így ismerkedett meg többek között Madzsar Alice-szal és Szentpál Olgával. Madzsar Alice a dolgozó nő testkultúrájával és gyógytestneveléssel foglalkozott, Szentpál Olga a színpadi táncot reformálta meg. Dienes Valéria a filozófia szemüvegén keresztül szemlélte az emberi mozdulatot: „*a mozdulatnak nincs egyéb határozománya, mint ez a négy: hol zajlik le? – a térben = ez a plasztika. Mikor történik? – az időben = ez a ritmika. Mennyi erőt fogyaszt? = ez a dinamika. Mit jelent? = ez a szimbolika.*” Ők hárman teremtették meg a mozdulatművészet alapjait, s váltak a testnevelés és táncművészet kiemelkedő alakjaivá. Dienes Valéria kezdetben gyermekeket tanított, majd tanárokat is képzett. Társaival megalakította a Mozdulatkultúra Egyesületet, majd 1907-től csatlakozott Glücklich Vilma feminista nőmozgalmához. Egyik alapító tagja volt a Galilei-körnek is, ahol szintén rendszeresen tartott előadásokat.

Életében jelentős szerepet töltött be Henri Bergson filozófus, akinek előadásait Párizsban 1911 körül hallgatta; barátságuknak köszönhetően visszatért a világ spirituális nézőpontú szemléletéhez. A Tanácsköztársaság alatt férjét külföldre szöktette, ám férje elhagyta, így ő két gyermekével egyedül maradt, és visszatért Magyarországra. A nehéz lelki helyzetben több életgynást is végzett, és ebben az időben, 1924-ben ismerkedett meg Prohászka Ottokár székesfehérvári püspökkel, aki lelki és szellemi vezetőjeként tovább mélyítette benne az addigi istenélményt. Alkotótársra Bárdos Lajosban talált, a misztériumjátékokra fókuszálva; munkakapcsolatukon kívül baráti viszony is fűzte őket egymáshoz. Alkotásaiban partnere volt Babits Mihály is, a szekszárdi rokon, akinek verseit szívesen táncolta el, de Hintáss Gitta alakjában Babits is beleszótta *Halálfiái* című regényébe.

Vitányi Ivánnal való beszélgetésükben (1975) Dienes Valéria segít megérteni sokszínű életútja motivációját: „*négy szerelmem volt: a zene, a matematika, a filozófia, az orkesztika. Mind a négy révén valami többletet kerestem a világból; azután ezt a többletet a négy egyesítésében találtam legjobban meg. Azt hiszem, a mozdulat tanulmányozása hozta ki azt a többletet, amire egész fejlődésem várt.*” Ha valaki az interdiszciplinaritás méltó képviselőjét keresné, bátran illusztrálhatná Dienes Valériával.

Erkel Ferenc

▶ 1810. november 7. – 1893. június 15.

Szöveg: **Horváth Ilona**,
a Magyar Történelmi Társulat Tanári Tagozatának tagja

1810. november 7-én született, és 125 éve, 1893. június 15-én hunyt el Erkel Ferenc zeneszerző, karmester, zongoraművész, a magyar nemzeti opera megteremtője, a *Himnusz* zeneszerzője. Erkel Ferenc élete és munkássága összefonódott a nemzeti eszme kialakulásával, majd ébren tartásával a szabadságharc leverése után. Műveit áthatja a nemzet iránti mély odaadás és a felemelkedésért vívott küzdelem.

Erkel Ferenc gyermekkorát szülővárosában, Gyulán töltötte, zongoravirtuózként már kora gyermekéveiben felhívta magára a figyelmet. Nagyváradon, majd Pozsonyban tanult, ezután Kolozsváron volt zenetanár.

Az alig 26 éves Erkel a Pesti Német Színház másodkarnagya lett. Rövidesen első karmester és zenei vezető a Pesti Magyar Színházban. Az 1839–1840. évi reformkori országgyűlés döntése alapján e színház, amelynek működése összefonódott a magyar nyelvért, a nemzeti kultúra és művelődés érvényesüléséért és fejlődéséért folytatott harccal, a Nemzeti Színház nevet kapta. A színház sokáig a zenés színjátszás otthona is volt. Itt került színre 1844-ben Erkel *Hunyadi László* című történelmi operája, és még abban az évben bemutatták a *Himnusz*t is.

A szabadságharc bukása után Erkel mély hallgatásba burkolózott. A Habsburg-bürokrácia a szigorú cenzúrával lehetetlenné tett minden magyar nemzeti megnyilvánulást.

1861 tavaszán a meghirdetett országgyűlésre készült a politikai elit Magyarországon. Március 9-én bemutatták a rég várt *Bánk bánt* a Nemzeti Színházban. Erkel Ferenc legkiemelkedőbb művét a közönség óriási ovációval ünnepelte. Majd Ferenc József felozzlatta a parlamentet, amire az egész magyar nemzet passzív rezisztenciával felelt. E válságos években Erkel *Bánk bánja* a nemzeti ellenállás szimbólumává emelkedett.

A kiegyezés a művészet számára is új lehetőségeket hozott. Az 1875-ben megalakult Országos Magyar Királyi Zeneakadémia elnöke Liszt Ferenc, igazgatója Erkel Ferenc lett. A pályatársak elbeszélése alapján Erkel szigorú, lelkiismeretes, kötelességtudó tanár volt, tisztelte és szerette mindenki. Igazgatóként nem fogadta el a merev szabályokat, a bürokrácia szigorú rendeleteit – „Kölcsönös bizalommal igazgatott.”

Erkel Ferencet már életében nagy tisztelet övezte. Ötvenéves karnagyi évfordulójáról nagyszabású jubileumi ünnepséggel emlékeztek meg. A Vigadóban tartott fogadáson felszólalók között Jókai Mór a következőket

mondta: „És ami ránk nézve legbecsesebbé teszi Erkel zeneköltészetét az, hogy minden ízében nemzeti és eredeti. A fenségestől kezdve a népiességig, a paloták komoly méltóságától, a tragikum gyászatától elkezdve, a puszták méla ábrándozásáig, mindent feltalálunk eszményítve, megnemesítve Erkel dalműveiben, ami magyar, ami a mienk.”

Színes, sokoldalú munkásságához hozzátartozik a pesti hangversenyélet, a Filharmóniai Társaság megszervezése, az országos énekkari mozgalom összefogása az országos dalárdák vezérkarnagyaként, az önálló zenés színház, az Operaház létrehozásában és működtetésében játszott kiemelkedő szerepe.

Mindemellett Erkel szenvedélyesen sakkozott, korának egyik legjobb játékosa volt, vezéregyénisége és támogatója a magyar sakkjátéknak. Szén József, az első nemzetközileg elismert sakkversenyzőnk halála után Erkel lépett örökébe, és a magyar sakkélet vezetőjévé vált. 1859 tavaszán az akkori Európa kávéházban (a mai Gresham-palota helyén) alakult újjá a Pesti Sakk-kör, amelynek működését azonban csak öt évvel később engedélyezték. A tagság elnökévé választotta Erkel Ferencet, aki haláláig betöltötte e tisztséget.

S hogy miért szerette a sakkot? Így fogalmazta meg: „...miként a sakktáblán a képzelet képzeletet szül, eszme eszmét kerget, elnyom, újból ébreszt, de a nagy hajszában rendet tart az ész.”

Iránytű

Összeállította: **Balaton Kinga Cecília** | Forrás: EMMI, kormány.hu

Politika

Az államapparátus a keresztény erényeket követi

A magyar államapparátus a keresztény erényeket gyakorolja, vagy ahol ez nem teljes, ott az erények felé igyekezik abból a célból, hogy bármi következzen is a jövőben, a nemzet felkészült legyen – mondta Kásler Miklós, az emberi erőforrások minisztere „Az idők jelei” projekt június 4-i, budapesti zárókonferenciáján.

A miniszter a Keresztény Értelmisségiek Szövetsége (KÉSZ), a Magyar Polgári Együttműködés Egyesület (MPEE) és a Professzorok Batthyány Köre által szervezett rendezvényen arról beszélt: ma a világban mindenhol megoldhatatlan konfliktusok láthatóak, „mert nincs meg a fix háttér, nem gyakorolják az erényeket, és nem tudjuk, hogy ennek mi lesz a vége”.

Hangsúlyozta, az ember az egész világhoz hasonlóan teremtett lény, amelyet a gondolkodás képessége, a lélek és a hit emel ki a többi közül, s mivel Isten képére teremtett, a világ őrzése, gondozása és a közjó szolgálata is a feladata, ehkhez kapott alapvetően a jóra irányuló szabad akaratot Istentől. Ha valaki nem éli meg a hitet, az isteni törvényeket, az „Isten nélküli életet él”, és éppen azokat a pillérek veszíti el, amelyekre az emberi életet fel lehet építeni. A természeti törvényekbe avatkozásról szólva kiemelte: „Nagyon pontosan kell mérlegelni, hol kezdődik a teremtés, és hol

van az emberi alkotás határa.” A ráció és a hit egyensúlyban tartásának fontosságát kiemelve azt mondta, ennek az egyensúlynak a hit a vezérlő elve, „mert csak a hit által irányított ész, alkotás szolgálja az emberiség javát”, és ez a történelmet, a társadalmat és a kultúrát vizsgálva is kimutatható.

Mint mondta, a magyarság küldetésstuddattal érkezett a Kárpát-medencébe, és ez „a kereszténység felvételével nyerte el teljességét, nyerte el a maga igazságát, akkor vált a szemlélet igazán emberközpontúvá”.

Balog Zoltán, a Magyar Polgári Együttműködés Egyesület elnöke, korábbi emberierőforrás-miniszter az eseményen a kritikus szolidaritás mint mélyen gyökerező emberi és keresztény érték fontosságát emelte ki, amelynek kezdete az „önkritikus szolidaritás”. Minden értelmiségi és keresztény embernek feladata az idők jeleinek kutatása, értelmezése, majd a megfelelő cselekvés, amelynek során a helyzetet mindvégig az erények alapján kell megítélnünk.

Mint elmondta, az elmúlt nyolc év kormányzása jó irányba haladt, egymáshoz, a jóléthez és az igazságossághoz is közelebb hozta a magyarokat. Megjegyezte: az elmúlt hetven esztendőben most a legjobb a hazai cigányság esélye a kiemelkedésre, a segély és a tőkejövedelem helyett pedig a munkából származó bevételre került a hangsúly. „Bízom benne, hogy ahhoz is közelebb vagyunk, hogy hajlandóak vagyunk a keresztény mérce alapján megmérni magunkat” – zárta beszédét Balog Zoltán.

Lánczi András, a Budapesti Corvinus Egyetem rektora napjaink problémáit arra vezette vissza, hogy a felvilágosodás korában teret nyert az igazságot az emberen belülről helyező, az objektív igazság létét tagadó felfogás, amivel szemben legutolsóként a kereszténység lép fel az európai kultúrkörben. Az igazsághoz való viszonyunk döntő kérdés – hangsúlyozta, a felfogásbeli változás jeleként említve, hogy a középkorban létrehozott egyetemek szimbólumaiban még megjelenik az „igazság”-ot jelentő latin *veritas* kifejezés, a későbbiekben azonban már nem.

A gyermekek jelentik a jövőt

Május utolsó vasárnapján a gyermekeket ünnepeljük. A gyermekek a jövőt jelentik, az ő biztonságuk, jólétük és jóllétük biztosítása mindennél fontosabb.

A gyermekek és a családok érdekében a magyar kormány számos intézkedést hozott. 2018-ban már 35 ezer forintot, 2019-től pedig 40 ezer forintot spórolnak havonta adójukból a két gyermeket nevelő családok, míg a három- vagy többgyermekesek számára továbbra is biztosított a gyermekenkénti 33 ezer forintos kedvezmény. A gyermekápolási táppénzt már mindkét szülő igényelheti, így a 3–12 év közötti gyermekek betegsége esetén duplájára nőtt az igénybe vehető táppénzes napok száma. Az elmúlt években közel 40 százalékkal több a bölcsődei férőhely, illetve új, rugalmasabb, a helyi igényekhez jobban igazodó intézménytípusok – minibölcsőde, családi bölcsőde és munkahelyi bölcsőde – is megjelentek a 3 év alatti gyermekek napközbeni ellátására. Az anyasági támogatást és a babakötvényt a nem Magyarország területén született magyar gyermekek után is igénybe lehet venni. Ma már közel félmillió gyermek étkezik ingyenesen és több mint egymillióan kapnak ingyenesen tankönyvet. A CSOK révén pedig nagyságrendileg 150 ezer gyermek családjába jutott az elmúlt két évben új otthonhoz. A Digitális Gyermekvédelmi Stratégia, illetve a Digitális Immunerősítő Program a gyermekek virtuális térben való védelmét szolgálja. A Nemzeti Tehetség Program a tehetséges gyermekeket, fiatalokat segíti, ezért 2018-ban mintegy 3 milliárd forint áll rendelkezésre a hazai és határon túli tehetséggondozó programok támogatására.

Húzóágazat a sport

A sport az átlagosnál 26 százalékkal jobban élénkíti a magyar gazdaságot, vagyis jelentős húzóerőt jelent a többi gazdasági szektor számára is. A Corvinus Egyetem Üzleti Gazdaságtan Tanszékének kutatási eredményei egyértelműen, számokkal alátámasztva világítottak rá arra, hogy a sport nemcsak dinamikusan fejlődő és más ágazatokra pozitívan ható szektor, hanem a magyar gazdaságot az átlagosnál lényegesen jobban serkentő gazdasági tényező is.

Oktatás

Több mint 107 ezren jelentkeztek idén a felsőoktatásba

Az idén több mint 107 ezer diák jelentkezett felsőoktatási intézményekbe, ez a szám nagyjából megfelel a korábbi évek adatainak. Alapképzésre mintegy 73 ezren, mesterképzésre több mint 18 ezren, osztatlan képzésre mintegy 11 600-an, felsőoktatási szakképzésre pedig 4800-an felvételiztek. Állami ösztöndíjas képzésre több mint 93 ezren jelentkeztek, önköltséges képzést pedig mintegy 14 ezren jelölték meg.

A legnépszerűbb képzési területek alapképzésben és osztatlan képzésben az elsőhelyes jelentkezések alapján a gazdasági, a műszaki, a pedagógus-, az informatikai, valamint az orvos- és egészségtudományi képzések. A legnépszerűbb alapszakok a gazdálkodás és menedzsment, a mérnök-informatikus, az ápolás és betegellátás, az óvodapedagógus és a pszichológia – ismerette a helyettes államtitkár.

Ami a pedagógushivatást illeti, 2015 és 2018 között nőtt az óvodapedagógusnak, gyógypedagógusnak, tanítónak, valamint csecsemő- és kisgyermeknevelőnek jelentkezők száma. Emellett növekszik az osztatlan tanárképzésre felvételizők száma is. A legnépszerűbb osztatlan tanár szakok az angol, a történelem, a testnevelés, a magyar és a matematika. A szakok népszerűsége lefedi a felsőoktatási stratégia által preferált területeket.

Az első helyen legtöbben az Eötvös Loránd Tudományegyetemet (ELTE), a Debreceni Egyetemet (DE) és a Szegedi Tudományegyetemet (SZTE) jelölték meg.

Horváth Zita felsőoktatásért felelős helyettes államtitkár a duális képzést egyértelmű sikernek nevezte. Idén 26 felsőoktatási intézmény 439 szakon hirdette meg ezt a képzési formát, és csaknem ezer cég kötött már szerződést valamely felsőoktatási intézménnyel a képzés lefolytatására.

Fotó: Báthory Péter

Több program indult a diákok műszaki és természettudományos képességeinek fejlesztésére

Több európai és magyar program is indult azért, hogy felkeltse a diákok érdeklődését a matematikai, természettudományos, műszaki és informatikai (MTMI, angol rövidítéssel: STEM) pályák iránt, és fejlessze ez irányú kompetenciáikat.

A „Pályaorientáció, kiemelten az MTMI készségek és kompetenciák fejlesztése a köznevelés rendszerében” című projekt részeként az iskolákban tanórai vagy tanórán kívüli, általános pályaorientációs programokat tartanak az általános és középiskolákban.

A „Természettudományos élménypedagógiai programkínálat és természettudományos élményközpontok fejlesztése” című projekt keretében vissza nem térítendő támogatásra pályázhattak olyan szervezetek, amelyek céljai közé tartozik a természettudományos ismeretterjesztés, valamint a természettudományos oktatás és képzés.

Hazai finanszírozású a pályaorientációt és az MTMI kompetenciákat, készségeket támogató program az „Útravaló Ösztöndíjprogram – Út a tudományhoz” című alprogram. Az alprogram célja a középfokú iskolai oktatásban részt vevő természettudományos érdeklődésű tanulók tehetséggondozása úgy, hogy mentori támogatással kipróbálhassák magukat egyéni és csoportos kutatásokban is.

A Digitális Oktatási Stratégia céljainak megvalósításához járul hozzá a „Digitális környezet a köznevelésben” című projekt. Ebben olyan digitális pedagógiai módszertani csomagokra épülő mintaprogramokat valósítanak meg, amelyek kifejezetten

a természettudományos megismerés kompetenciafejlesztésére épülnek. Ezek a programok hozzájárulnak ahhoz, hogy minél több tanuló kedvelje meg a természettudományos tárgyakat, és akarjon továbbtanulni matematikai, természettudományos, műszaki vagy informatikai irányban.

A kormány továbbra is támogatja, hogy a digitális pedagógia ne csak a tanórán, hanem egyéb tanulási formákban is megjelenjen. Ezt támasztják alá a különböző állami támogatással megrendezett versenyek, mint például az informatikai OKTV, a World Robot Olympiad és a First Lego League.

A Digitális Témahét fő célja a digitális pedagógia módszertanának népszerűsítése és elterjesztése a köznevelésben. A program fontos törekvése, hogy a digitális kompetenciafejlesztés az informatikaórán túl kiterjedjen más tantárgyakra is. A Fenntarthatósági Témahét a fenntarthatóságra, környezettudatosságra nevelés, a természettudományos és technikai ismeretek, a tudatosság fejlesztésének céljával jött létre.

A hátrányos helyzet nem lehet életre szóló meghatározottság

Április 19-én rendezték meg az „Esélyteremtés a köznevelésben” című, a hátrányos helyzetű diákokat támogató, csaknem 4,3 milliárd forintos európai uniós projekt nyitórendezvényét. Czibere Károly korábbi szociális ügyekért és társadalmi felzárkózásért felelős államtitkár kiemelte: a kormány nem hagyja magukra a fiatalok felzárkózását, befogadását segítő pedagógusokat, szociális munkásokat.

A 2020 szeptemberének végéig tartó Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program (EFOP) projektjének célja az iskolai lemorzsolódás csökkentése, a befogadó nevelés támogatása, valamint a hátrányos helyzetű tanulók oktatási és munkaerőpiaci esélyeinek növelése. A részben a továbbképzést és a jó gyakorlatokat széles körben megismertető programba 150 intézményt vonnak be, közülük 30-at módszertani partneriskolává fejlesztenek. A projekten belül segítik elő továbbá a „Tanoda” program, a „Második esély” program és a „Roma lányok korai iskolaelhagyásának megelőzése” elnevezésű program egymáshoz illesztését is. A legtöbb intézményt Szabolcs-Szatmár-Bereg, Borsod-Abaúj-Zemplén és Hajdú-Bihar megyében vonják be; 30-at, 25-öt, illetve 17-et.

Mintegy 280 tanoda működik az országban

Mintegy 280 tanoda működik Magyarországon, ezekbe az intézményekbe csaknem 6 ezer gyerek jár – közölte az EMMI társadalmi felzárkózásért felelős helyettes államtitkára június 6-án a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei Ibrányban. Langerné Victor Katalin az első alkalommal megrendezett tanodaolimpia megnyitóján azt mondta, a szabolcsi településen megvalósultak és összeértek a társadalmi felzárkózást segítő különböző kormányzati programok, például a Biztos Kezdet Gyerekházak, az Arany János Kollégiumi Program, valamint a tanoda- és a komplex telepprogramok.

Mint elmondta, a tanodák lényege, hogy a gyerekeket a lecke megírása mellett a tanulásban is segítsék, a diákok elsajátítsák például azt, hogyan lehet egyedül, illetve jól tanulni. Ezen túl sok időt szánnak a tanodákban a közösségépítésre, rendezvények vagy szabadidős programok szervezésére is.

Magyarországon – Európában egyedülálló módon – életkorokon átívelő programokat dolgozott ki a kormány a társadalmi felzárkózás segítésére. A Biztos Kezdet Gyerekházak a három éven aluli, hátrányos helyzetű gyermekekkel és szüleikkel foglalkoznak, az óvodai ellátást minden gyermek számára ingyenessé tették. Az általános iskolában az „Útravaló” ösztöndíj-program nyújt anyagi segítséget az érintett családoknak a hátrányok leküzdésében.

A középiskolában az Arany János Kollégiumi Program és a két éve elindított – elsősorban általános iskolásokat segítő – Kollégium Plusz program ad támogatást a gyerekeknek és családjuknak, az egyetemi években pedig az Evangélikus Roma Szakkollégium mentorhálózata segítségével igyekeznek diplomához juttatni a diákokat.

A tanodákba körülbelül 6 ezer gyermek jár, a gyerekházakban mintegy 2 ezer gyerek fordul meg, az „Útravaló” programban

évente 12 ezer gyerek vesz részt, a roma szakkollégiumok segítségével több mint 300-an tanulnak.

Az idén első alkalommal megrendezett tanodaolimpián 15 tanoda több mint 300 tanulója vesz részt, a gyerekek többek között futásban, kispályás fociban, íjászatban, középkori lovagi feladatokban és kötélhúzásban mérik össze az erejüket.

Megalakult a Roma Szakkollégiumi Tanács

Április 4-én megalakult a Roma Szakkollégiumi Tanács, amelynek egyik fontos célja, hogy a roma szakkollégiumok működését egységes szempontok alapján értékelje, és ezáltal minőségi garanciát adjon a felzárkózás egyik kiemelkedő programjának megtartásához és fejlesztéséhez.

A kormány számára kiemelten fontos a hátrányos helyzetű hallgatók segítése, aminek egyik legfontosabb eleme a Roma Szakkollégiumi Hálózat. A már működő szakkollégiumok roma szakkollégiummá való minősítését hatóságként továbbra is az Oktatási Hivatal végzi, azonban a miniszteri előzetes jóváhagyás után a Tanács az ügyrendben meghatározott dokumentumokat vizsgálva értékelési szempont- és minősítési követelményrendszer alapján véleményezi a minősítési kérelmeket.

A roma szakkollégiumok az elmúlt időszakban hatalmas fejlődésen mentek keresztül. A kormány egyik kiemelt célja, hogy a fiatalokat minden eszközzel segítse az előrelépésben, ezért 2018 szeptemberétől a szociális ösztöndíjak összegét 40%-kal megemelik.

A Roma Szakkollégiumi Hálózat 2011-ben indult el a közös jövőt építő cigány értelmiség képzése érdekében. A roma szakkollégiumok 2011/2012-től Nyíregyházán, Miskolcon, Szegeden, Debrecenben, Budapesten egyházi fenntartásban működnek. Ezekon felül 2013-tól Pécsen, Egerben és Hajdúböszörményben működnek felsőoktatási intézmény által fenntartott szakkollégiumok is. A 2018. évi központi költségvetés már tartalmazza az ehhez szükséges forrásokat. Szintén a fenntarthatóság érdekében elindult a szakkollégiumok minősítési rendszerének kidolgozása.

2017-re a felsőoktatásban tanuló roma hallgatók száma a duplájára nőtt. A roma szakkollégiumokban tanuló hallgatók száma 2011 óta hatszorosára nőtt, megalakulásakor 57, 2017-ben azonban már 325-en tanulnak roma szakkollégiumban.

Újabb három évig finanszírozza a kormány a jelnyelvi tolmácsszolgálatok működését

Újabb három évig finanszírozza a kormány országsszerte a jelnyelvi tolmácsszolgálatok működését. Idén áprilistól 2021. március 31-ig 22 – 19 megyei és 3 budapesti – szervezet biztosítja majd az érintetteknek a szolgáltatást, amelyre évente 420 millió forintot szán a kormány. A támogatásból a szervezetek évente 36 ezer órában tudják ingyen biztosítani a szolgáltatást, ez fejenként 120 órát jelent. A pályázaton évi 17 millió forintot nyert el a Siketvakok Országos Egyesülete (SOE), amely a kormány kiemelt partnere. (A 2009-es jelnyelvi törvény egyik célcsoportja a siketvak emberek, akiknek speciális kommunikációs rendszerre van szükségük. Az EMMI támogatása eredményeképpen minden megyei tolmácsszolgálatához kerültek olyan szakemberek, akik ismerik ezt a kommunikációs technológiát.)

A kormány elkötelezett amellett, hogy a fogyatékos embereknek megteremtse a teljes, önálló és autonóm élet feltételeit, hogy a társadalom egyenjogú és egyenrangú tagjai lehessenek. Ehhez a legfontosabb feltétel a kommunikáció akadálymentesítése, ezért fontos a jelnyelvi tolmácsszolgáltatás biztosítása, amelyet a kormány több lépésben is támogatott. Az Alaptörvénybe foglalták például 2011-ben, hogy a jelnyelv a magyar kultúra része, tavaly pedig november 9-ét a magyar jelnyelv napjává tették. Emellett folyamatosan fejlesztik a Siketek és Nagyothallók Országos Szövetsége (SINOSZ) által kifejlesztett „Kontakt” jelnyelvi video-tolmácsszolgáltatást.

Idéntől szigorúbb szabályok szerint lehet iskolai buszos kirándulásokat szervezni

Idén januártól szigorodtak az iskolai buszos kirándulásokra vonatkozó szabályok, a változtatás célja, hogy a lehető legbiztonságosabbá tegyék ezeket a programokat.

Az óvodák, iskolák csak olyan társasággal köthetnek szerződést, amely 13 évesnél fiatalabb autóbusszal vállalja a diákok szállítását, valamint a cégnek garantálnia kell, hogy a sofőr nem szenved alvászavarban. Külföldi iskolai utazások során éjszaka 11 és hajnali 4 óra között ezek a buszok nem közlekedhetnek, és a sofőrnek is biztosítani kell a megfelelő pihenést, tehát ez az idő nem tölthető a járműben. Az év elején életbe lépett szabályok minden köznevelési intézményre vonatkoznak, fenntartótól függetlenül.

Még lehet igényelni a nyári szünetire az ingyenes étkeztetést

A nyári vakáció első napjától kezdődik a szünidei gyermekétkeztetés. Immár harmadik éve nemcsak a nyári, hanem mind a négy iskolai szünetben igényelhetik a rászoruló gyermekek szülei az ingyenes étkeztetést. A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű rászoruló gyermekek napi egy tál meleg ételt kaphatnak az iskolai szünetben.

Az EMMI felhívja azoknak a szülőknek a figyelmét, akik még nem kérték az étkeztetést gyermekük számára, hogy a helyi önkormányzat jegyzőjénél továbbra is leadhatják igénylésüket. A szünidei gyermekétkeztetés igénybevételének lehetőségéről a települési önkormányzat jegyzője írásban tájékoztatta a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermeket nevelő szülőt, továbbá a kérelem benyújtásához a helyi család- és gyermekjóléti szolgálat segítséget nyújt a szülőnek. Az EMMI tájékoztató levelet küldött a

család- és gyermekjóléti szolgálatok, a települési és fővárosi kerületek jegyzői, valamint a kormányhivatalok kormány megbízottai számára.

Tavaly minden eddiginél magasabb létszámú rászoruló gyermekhez és minden eddiginél több településre jutott el természetbeni ellátásként a nyári szünetben a gyermekétkeztetés, országsszerte közel 142 ezer gyermek kapott naponta egy tál meleg ételt a leghosszabb iskolai szünetben, így az intézkedés 11 ezerrel több rászorulót ért el, mint 2010-ben. Idén 6,67 milliárd forintot fordít a kormány szüneti gyermekétkeztetésre, mindez csaknem a háromszorosa a 8 évvel ezelőtti gyermekétkeztetési támogatásnak, amely akkor 2,4 milliárd forint volt. Az ételek minősége is fontos, ezért a 2010-ben még 370 forintos egy adagra jutó támogatás 570 forintra emelkedett.

Magyarország Kormánya kiemelt figyelmet fordít arra, hogy az iskolai szünetekben is biztosítva legyen a gyermekek számára a megfelelő étkezés. 2016 januárjától az önkormányzatoknak kötelezően gondoskodniuk kell arról, hogy minden iskolai szünetben a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek számára elérhető legyen ez a lehetőség.

Díjakat adtak át a pedagógusnap alkalmából

A pedagógusnap alkalmából tartottak díjátadót a Pesti Vigadóban. Az eseményen Kásler Miklós miniszter és Maruzsa Zoltán köznevelésért felelős helyettes államtitkár átadta az oktatási-nevelési területen végzett kiemelkedő munkáért járó Eötvös József- és Apáczai Csere János-díjat, a felsőoktatás területén végzett kiemelkedő munkáért járó Szent-Györgyi Albert-díjat, a kiemelkedő óvodapedagógiai munkáért odaítélhető Brunszvik Teréz-díjat, valamint a gyerekek harmonikus személyiségformálásában kiemelkedő munkáért adományozható Németh László-díjat.

Kásler Miklós a pedagógusokat méltatva elmondta, ők tanítványaik példaképei, akik életükkel, emberségükkel, ismeretükkel ápolják és gondozzák az ifjúság világra csodálkozó elméjét, valamint építik identitásuk pilléreit, hogy biztos háttérük legyen, ha nehézségekbe ütköznenek.

27. Ifjúsági tudományos és innovációs tehetségkutató verseny

Június 5-én az Ericsson Magyarország székházában adták át a 27. Ifjúsági tudományos és innovációs tehetségkutató verseny díjait. Első helyet ért el Matányi Marianna és Kákonyi Marcell Cervelox 2.0 diagnosztikai eszköz kifejlesztéséért, Tassi Timián Áron hanginformációt is eljuttatni képes okoslámpájáért, illetve Novák Blanka, aki a *Lycium barbarum* (goji bogyó) fiziológiai hatásait vizsgálta. A bizottság emellett 4 második, és 3 harmadik és 2 különdíjat is odaítélt, továbbá 10-en kiemelt dicséretben, 33-an pedig dicséretben részesültek.

A díjátadó mellett kiállítás is nyílt, ahol az ország legtehetségesebb, leginnovatívabb 20 év alatti fiataljai mutatkoztak be a nagyközönségnek. A zsűri döntése értelmében a szeptember 14–19. között Dublinban megrendezésre kerülő 30. EU Contest for Young Scientists európai döntőben a 3 első helyezett képviselheti Magyarországot.

Nemzetközi oktatási és képzési együttműködések díjaztak

Miképp tanulhatnak középiskolások az emberi jogokról? Hogyan segíthetik a pedagógusok a sajátos nevelési igényű gyerekek integrációját? Mit kell tudnia a közösségi mezőgazdálkodásról egy kistermelőnek? Többek között ezekre a kérdésekre keresték a választ abban a 8 uniós támogatással megvalósult együttműködésben, amely Erasmus+-nívódíjat kapott a Tempus Közalapítványtól. A kiválósági elismerésben részesült köznevelési, szakképzési, felnőtt tanulási és ifjúsági projektek olyan oktatási módszereket, eszközöket és technológiákat alkalmaznak a nemzetközi együttműködéseknek köszönhetően, amelyek hozzájárulnak a hazai oktatás és képzés fejlesztéséhez, emellett mások számára is inspirálóak és hasznosak lehetnek. Az idei Erasmus+-nívódíjakat május 24-én szakmai konferencia keretében adták át Budapesten.

Hazánkban 2018-ban 47 millió euró (14 milliárd forint) áll a pályázók rendelkezésére Erasmus+-projektek megvalósítására a köznevelési, a szakképzési, a felsőoktatási, a felnőtt tanulási és az ifjúsági szektor területén. További részletek: www.erasmusplusz.hu.

Tarolt a Mama

Összesen 254 alkotás érkezett a „Szabad a vers!” országos verspályázatra. Az általános iskola felső tagozatos és középiskolás tanulók az EMMI Család- és Ifjúságügyért Felelős Államtitkársága által a családok éve alkalmából meghirdetett pályázatának keretében gondolták újra nagy költőink családhoz köthető, családról, kötődésekről szóló verseit. A cél az volt, hogy úgy fogalmazzák át saját szájuk íze szerint a mondanivalót, ahogy őket ezek az alkotások megszólítják.

A pályázaton döntően az általános iskola felső tagozatos korcsoportja képviseltette magát: a pályaművek több mint kétharmadát ők küldték be. A 12 átdolgozásra kijelölt alkotás közül toronymagasan József Attila *Mama* című versét gondolták újra a legtöbben: a diákok 33%-a ezt a költeményt választotta. Mindemellett Arany János *Családi kör*, illetve Ady Endre *Őrizem a szemed* című verse is nagy népszerűségnek örvendett.

Kulturális

1,2 milliárd forint előadóművészeti szervezetek támogatására

Az EMMI a színház-, tánc- és zeneművészeti szervezetek számára hirdetett pályázatán összesen 1264,3 millió forint támogatást ítelt meg, amellyel a minősítéssel nem rendelkező, de a hatóság nyilvántartásában szereplő színházak, táncgyüttesek, zenekarok és énekkarok, továbbá a szabadtéri, a nemzetiségi és a befogadó színházak 2018. évi működését támogatja. A keretösszegeből a színházi szervezetek 386,8 millió, a táncgyüttesek 176,5 millió, a zeneművészeti szervezetek 154 millió, a forgalmazó szervezetek 210 millió, a szabadtéri színházak 247 millió, a nemzetiségi színházak pedig 90 millió forint támogatásban részesültek. A 144 érvényes pályázatból 127 szervezet kapott támogatást.

Kulturális fesztiválok támogatása

Az állam idén is kiemelten támogatja a kulturális fesztiválokat. Az anyaországban és a határon túl 58 ilyen rendezvény a költségvetésből összesen 750 millió forinthez jut. A központi büdzséből támogatott fesztiválok között van egyebek mellett a Művészetek Völgye, a balatonfüredi Anna Fesztivál, a jászberényi Csángó Fesztivál, az Ördögkatlan, a debreceni Virágkarnevál, a váci V4 Fesztivál és Színházi Találkozó, az egri Kalács Fesztivál, a határon túl a nagyváradi Szent László Napok vagy a szatmárnémeti Partiumi Magyar Napok.

„Fesztivál-nagyhatalom lettünk, a széles fesztiválkínálatból ma már mindenki megtalálhatja az igényének megfelelő fesztivált, amelyek programjai egyben a nemzeti kultúra bemutatására is lehetőséget nyújtanak mindenki számára” – mondta Rétvári Bence parlamenti államtitkár.

1938 – 2018
MARGITSZIGETI
SZABADTÉRI SZÍNPAD

AJÁNDÉK
BUDAPESTNEK!

Operától a tangóig

Erwin Schrott gálakonzert

július 15. vasárnap 20:00

Kálmán Imre:

Cirkuszhercegnő

operettbemutató

július 20. és 21. péntek és szombat 20:00

Béjart Ballet Lausanne:

A varázsfuvola

klasszikus balett

július 28. szombat 20:00

Giuseppe Verdi:

Rigoletto

operabemutató

augusztus 3. és 5. péntek és vasárnap 20:00

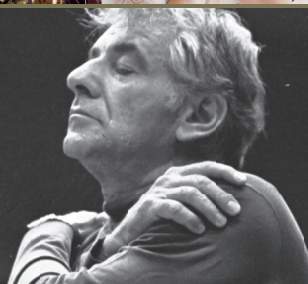

Bernstein100

Egy Amerikai Párizsban
Bernstein és Gershwin a Margitszigeten

szimfonikus koncert

augusztus 10. péntek 20:00

Caramel

ünnepi koncert

augusztus 20. hétfő 20:00

Teljes program és online jegyvásárlás:

www.szabadter.hu

Tel.: 06/1 301-0147 E-mail: iroda@szabadter.hu

/bnyfesztival

/szabadter

/budapest_summer_festival

A Szabad Tér Színház Nonprofit Kft.
Budapest Főváros Önkormányzata
fenntartásában működik.

A HAZAI MINDEN ELŐTT

Keress tudatosan
a megbízható és minőségi
magyar élelmiszereket!

Jólesne „egy kis hazai”?

Csak rajtad múlik! A magyar élelmiszerek vásárlásával nemcsak a hazai kistermelőt és nagyüzemet, hanem az itthoni ipart és mezőgazdaságot is támogatod.

keresdahazait.hu

médiaunió
rajtad is múlik!